

Općina Stari Grad

Sarajevo

**STRATEGIJA PREMA MLADIMA OPĆINE STARI GRAD
SARAJEVO ZA PERIOD 2024-2028. GODINA**

Sarajevo, juli 2024.

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Nosilac izrade: Ekonomski institut Sarajevo

Tim Ekonomskog instituta Sarajevo:

Prof. dr. Muamer Halilbašić

Mr. sci. Lamija Biber

Sarajevo, juli 2024.

S A D R Ź A J

1. UVOD	8
2. ANALIZA STANJA MLADIH	10
2.1. Demografske karakteristike.....	10
2.1.1. Broj i starosna struktura stanovništva.....	10
2.1.2. Migracijski saldo, stopa nataliteta i prirodnog priraštaja	13
2.2. Obrazovanje	16
2.2.1. Osnovno obrazovanje	17
2.2.2. Srednje obrazovanje	19
2.2.3. Visoko obrazovanje	21
2.2.4. Neformalno obrazovanje	22
2.3. Zaposlenost i preduzetništvo.....	23
2.3.1. Zaposlenost na području Općine Stari Grad.....	24
2.3.2. Nezaposlenost mladih na području Općine Stari Grad.....	25
2.3.3. Razvijenost Općine i prilike za preduzetništvo	27
2.4. Zdravstvo.....	32
2.4.1. Oboljenja	32
2.4.2. Reproaktivno zdravlje	33
2.5. Kultura, sport i aktivizam mladih.....	35
2.5.1. Kultura.....	36
2.5.2. Sport.....	36
2.5.3. Društveni angažman	37
2.6. Sigurnost mladih	38
3. SWOT ANALIZA	40
4. MISIJA I VIZIJA	42

5. DEFINISANJE CILJA, PRIORITETA I MJERA	43
5.1. Primarni cilj i prioriteta.....	43
5.2. Mjere za implementaciju prioriteta	45
5.3. Aktivnosti za provođenje mjera	48
5.3.1. Aktivnosti za mjere iz prioriteta 1	48
5.3.2. Aktivnosti za mjere iz prioriteta 2	50
5.3.3. Aktivnosti za mjere iz prioriteta 3	51
6. IMPLEMENTACIJA MJERA I FINANSIJSKI OKVIR	53
6.1. Budžet Općine	53
6.2. Implementacija mjera iz prioriteta 1	54
6.3. Implementacija mjera iz prioriteta 2	55
6.4. Implementacija mjera iz prioriteta 3	56
6.5. Prikaz alokacije finansijskih sredstava po planiranim mjerama	57
7. MONITORING I EVALUACIJA STRATEGIJE	60
7.1. Indikatori za praćenje uspješnosti provođenja aktivnosti iz mjera	61
LITERATURA	83

POPIS GRAFIKONA, TABELA I SHEMA

Naziv grafikona	Broj stranice
G1: Starosna struktura stanovništva Općine Stari Grad za period 2018-2022. godina	11
G2: Koeficijent ukupne dobne ovisnosti u Općini Stari Grad i Kantonu Sarajevo	11
G3: Koeficijent dobne ovisnosti mladih u Općini Stari Grad i Kantonu Sarajevo	12
G4: Stopa nataliteta na području Općine Stari Grad za period 2018-2022. godina	13
G5: Prirodni priraštaj na području Općine Stari Grad Sarajevo za period 2018-2021. godina	14
G6: Projekcije broja stanovnika u Općini Stari Grad do 2027. godine	15
G7: Broj učenika u osnovnim školama u Općini Stari Grad Sarajevo za period 2018-2022. godina	18
G8: Broj djece upisane u prvi razred u Općini Stari Grad	19
G9: Broj učenika u srednjim školama u Općini Stari Grad Sarajevo	20
G10: Nezaposlenost mladih u Općini Stari Grad u periodu 2020-2023. godina	25
G11: Nivo razvijenosti općina po komponentama indexa za 2022. godinu	28
G12: BDP per capita za 2019. godinu	29
G13: Neto plaće po općinama u Kantonu Sarajevo, 2022. godina	30
G14: Broj živorođene djece prema starosnoj skupini žena porodilja	33
G15: Budžet Općine Stari Grad u periodu 2020-2024. godina	53
G16: Raspodjela finansijskih sredstava, ukupno i po prioritetima 1-3	53

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Naziv tabele	Broj stranice
T1: Stanovništvo Općine Stari Grad	10
T2: Stopa nataliteta i prirodnog priraštaja po općinama, 2023. godina	13
T3: Saldo migracija doseljeni-odseljeni na području Općine	14
T4: Dodijeljene stipendije za školsku 2023/24. godinu	21
T5: Učešće Općine Stari Grad u ukupnom broju zaposlenih u Kantonu Sarajevo	24
T6: Nezaposlenost mladih na teritoriji Općine Stari Grad prema stepenu stručnog obrazovanja, 2023. godina	26
T7: Nivo razvijenosti općina u Kantonu Sarajevo, 2022	27
T8: Broj poslovnih subjekata po općinama Kantona Sarajevo, 2022 godina	29
T9: Mjere, preporuke, postupci i obaveze za maloljetnike na području Općine Stari Grad za 2023. godinu	38

Naziv sheme	Broj stranice
S1: Oblasti od interesa za unapređenje kvaliteta života mladih	9
S2: Proces izrade Strategije	9
S3: Finansijska sredstva za mjere iz prioriteta 1 alocirana po godinama 2025-2028	54
S4: Finansijska sredstva za mjere iz prioriteta 2 alocirana po godinama 2025-2028	55
S5: Finansijska sredstva za mjere iz prioriteta 3 alocirana po godinama 2025-2028	56

LISTA KORIŠTENIH SKRAĆENICA

BDP – Bruto domaći proizvod

EU – Evropska unija

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

JLS – Jedinica lokalne samouprave

JU – Javna ustanova

KS – Kanton Sarajevo

KV – Kvalifikovani radnik

NKV – Nekvalifikovani radnik

NSS – Niža stručna sprema

OŠ – Osnovna škola

pc – per capita

PKV – Polukvalifikovani radnik

SSS – Srednja stručna sprema

SWOT analiza – Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji

UNSA – Univerzitet u Sarajevu

VKV – Visokokvalifikovani radnik

VSS – Visoka stručna sprema

VŠS – Viša školska sprema

1. UVOD

Općina Stari Grad Sarajevo jedna je od općina Kantona Sarajevo sa površinom od 51,4km² na kojoj egzistira 16 mjesnih zajednica. Na području Općine, shodno podacima iz 2022. godine, živi 34.107 stanovnika sa gustom naseljenosti od 664 stanovnika/km² (Općina Stari Grad, 2023; Federalni zavod za statistiku, 2023).

Ovim dokumentom targetiran je jedan dio tog stanovništva – kategorija mladih kojih prema podacima iz 2019. godine u Općini Stari Grad živi 6.532. (Općina Stari Grad Sarajevo, 2019) Kako mladi predstavljaju važan segment svakog društva, pa tako i ove lokalne zajednice, strategijom se teži osigurati bolje življenje ovog dijela populacije u svim sferama života.

Usvajanjem Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine te donošenjem Strategije razvoja Općine Stari Grad Sarajevo za period 2024-2027. godina, stvoren je osnov i potreba za kreiranjem strategije ovog tipa.

„Strategija prema mladima jeste dokument institucija vlasti sa programskim pristupom djelovanjima prema mladima što uključuje definisane probleme i potrebe mladih, strateške pravce djelovanja te ciljeve strategije i mjere za realizaciju ciljeva strategije“ (Zakon o mladima Federacije BiH, „Službene novine Federacije BiH“ br. 36/10).

Desk metodom istraživanja prikupljeni su podaci o najvećim problemima sa kojima se suočavaju mladi na području Kantona Sarajevo te je izvršen prikaz trenutnog stanja koji se tiče mladih na teritoriji Općine Stari Grad i Kantona Sarajevo po ključnim oblastima prikazanim u shemi 1.

Shema 1: **Oblasti od interesa za unapređenje kvaliteta života mladih**

Izvor: Pripremio autor

Strategijom razvoja Općine Stari Grad Sarajevo za period 2024-2028. godina su obuhvaćeni mladi u dobi od 15 do 30 godina što je u skladu sa EU definicijom mladog stanovništva, ali i Zakonom o mladima FBiH. Jedan od postavljenih izazova odnosi se na zadovoljavanje potreba mladih, a također oni se kroz SWOT analizu najviše pominju u dijelu slabosti i djelimično prijetnji te će se kroz razvoj Strategije prema mladima nastojati iskoristiti prednosti i prilike iz matrice kako bi se navedene slabosti i prijetnje vezane za mlade prebrodile i njihov položaj u društvu unaprijedio. Navedeno će biti realizirano kroz proces prikazan u shemi:

Shema 2: **Proces izrade Strategije**

Izvor: Pripremio autor

Obzirom da mladi, kao iznimno važan dio ljudskih resursa, značajno doprinose razvoju društva, od velikog je značaja identifikovati izazove, odnosno ispitati potrebe mladih te u skladu sa tim etablirati cilj, prioritete i mjere koje će Općina provoditi u narednom periodu kako bi mladi imali sve potrebne uslove za razvijanje na privatnom i profesionalnom planu te kako bi se njihov kvalitet života značajno poboljšao.

2. ANALIZA STANJA MLADIH

2.1. Demografske karakteristike

2.1.1. Broj i starosna struktura stanovništva

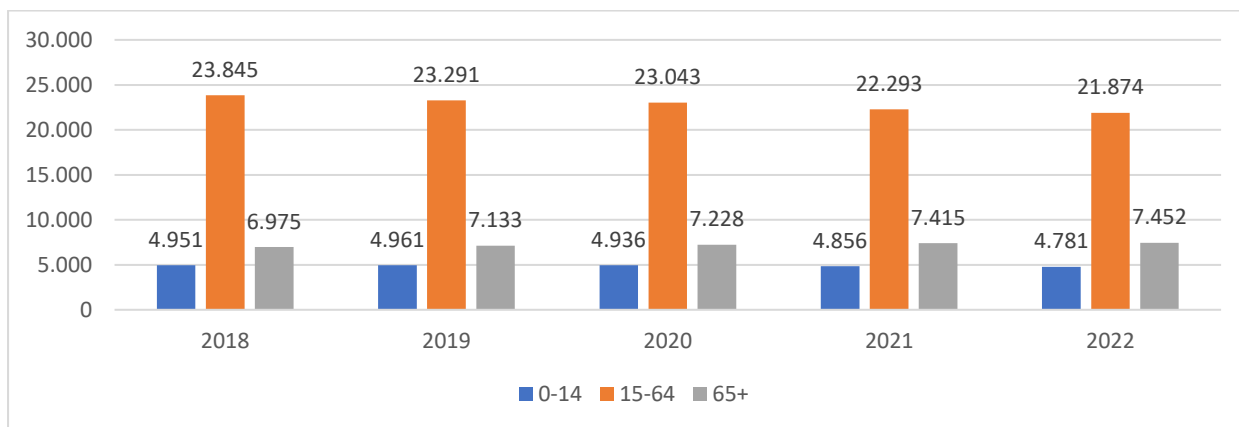
U Općini Stari Grad Sarajevo prema stanju iz juna 2022. godine živi 34.107 stanovnika što predstavlja 8,13% ukupnog stanovništva Kantona Sarajevo. Komparirajući podatke sa posljednjeg popisa stanovništva iz 2013. godine kada je na području Općine živjelo 36.339 osoba, primjetan je pad od 6,14%. Istovremeno, u Kantonu je u 2022. godini u odnosu na 2013. godinu zabilježen rast broja stanovnika za 1,44%. Također, prateći podatke o učešću Općine Stari Grad u ukupnom broju stanovnika Kantona Sarajevo u vremenskom intervalu u vremenskom intervalu od 2018. do 2022. godine primjećujemo trend pada (Federalni zavod za statistiku, 2013-2023).

Tabela 1: Stanovništvo Općine Stari Grad

Godina	Broj stanovnika Općine Stari Grad	Broj stanovnika Kantona Sarajevo	Učešće Općine Stari Grad u ukupnom broju stanovnika KS
2018	35.771	419.414	8,53
2019	35.385	420.496	8,42
2020	35.015	421.555	8,31
2021	34.564	419.918	8,23
2022	34.107	419.543	8,13

Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za statistiku, 2019-2023

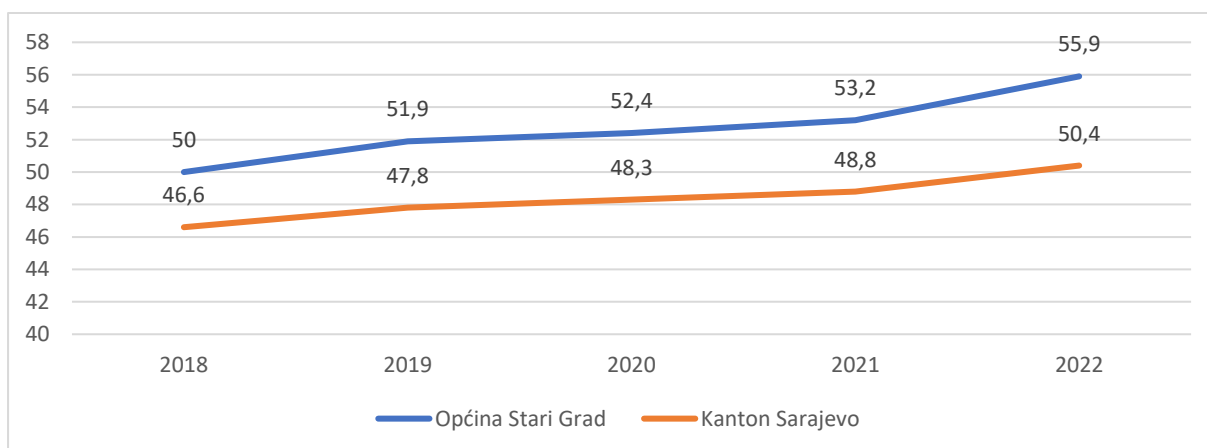
Grafikon 1: Starosna struktura stanovništva Općine Stari Grad za period 2018-2022. godina

Izvor: Pripremio autor prema Općina Stari Grad Sarajevo, 2023

Na osnovu trendova vezanih za starosnu strukturu stanovništva, uočava se stalni blagi pad broja stanovnika u kategoriji od 0 do 14 godina kao i među populacijom od 15 do 64 godine dok se pritom povećava broj osoba starijih od 65 godina. Broj mladih u dobi od 15 do 30 godina je u 2019. godini iznosio 6.532, odnosno 18% ukupnog stanovništva Općine, dok je prema posljednjem popisu stanovništva taj broj u 2013. godini iznosio 7.301 što znači da se broj mladih na teritoriji Općine smanjio za 10,53% (Općina Stari Grad Sarajevo, 2023; Federalni zavod za statistiku, 2016).

Grafikon 2: Koeficijent ukupne dobne ovisnosti u Općini Stari Grad i Kantonu Sarajevo

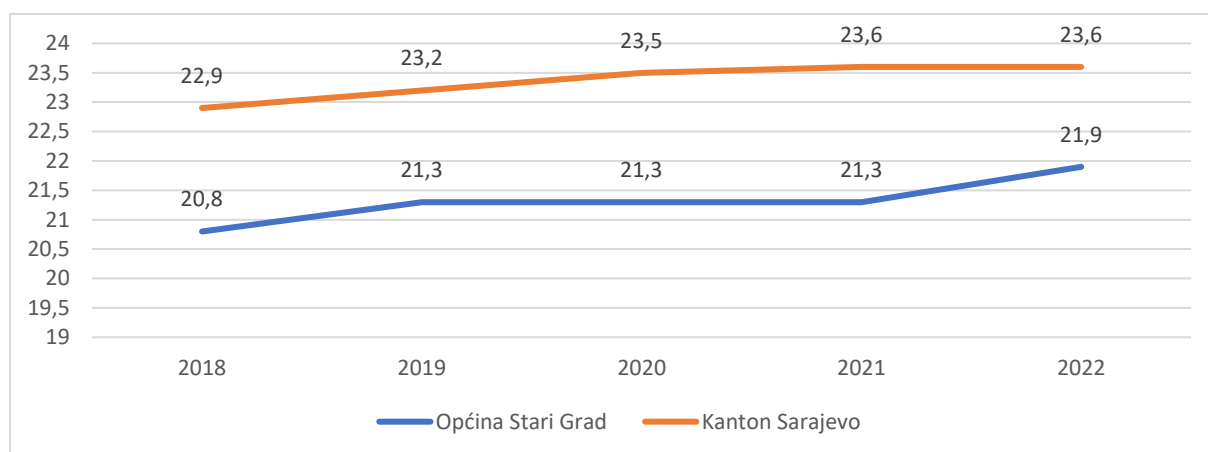
Izvor: Pripremio autor prema Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Koeficijent ukupne dobne ovisnosti koji ukazuje na to koliko su osobe u radnoj dobi opterećene mlađom i starijom populacijom. Na osnovu grafikona primjećujemo trend rasta ovog koeficijenta kako u Općini, tako i u cijelom Kantonu. U 2022. godini koeficijent dobne ovisnosti u Općini Stari Grad iznosio je 55,9 što je među najvećim vrijednostima komparirajući sa ostalim jedinicama lokalne samouprave. U 2013. godini ovaj pokazatelj je za Općinu Stari Grad iznosio 42,1, dok je u 2022. godini evidentiran porast koeficijenta na 55,9 što je ujedno i najveći rast u odnosu na sve ostale lokalne zajednice Kantona Sarajevo (Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023).

Kada je riječ o koeficijenu dobne ovisnosti mladih, Općina Stari Grad kao i Kanton Sarajevo bilježe blago povećanje istog u periodu od 2018. do 2022. godine. U 2022. godini, ovaj koeficijent je u Općini iznosio 21,9 što je nakon Trnova najniža vrijednost u poređenju sa ostalim općinama KS u navedenoj godini. Ipak, trend rasta ovog indikatora prikazan na grafikonu 3 ukazuje na problem ekonomskog opterećavanja stanovništva koje je radnosposobno. Shodno tome, u narednom periodu je važno da se Općina posveti ulaganjima u ljudski kapital izdvajanjem sredstava za osnovne i srednje škole te stvaranjem novih radnih mjesta (Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023).

Grafikon 3: Koeficijent dobne ovisnosti mladih u Općini Stari Grad i Kantonu Sarajevo

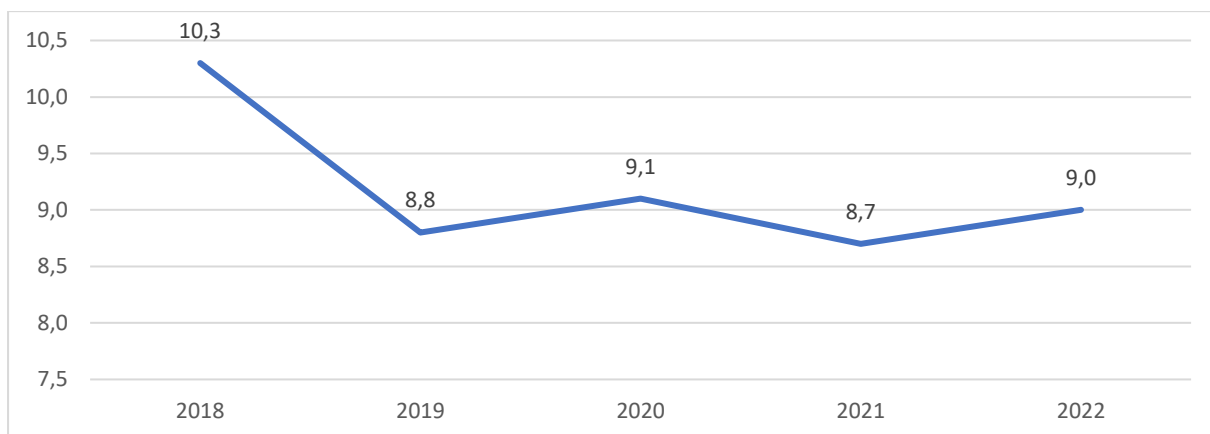

Izvor: Pripremio autor prema Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023

2.1.2. Migracijski saldo, stopa nataliteta i prirodnog priraštaja

Uzrok ovakvih općinskih demografskih karakteristika možemo povezati sa niskom stopom nataliteta što rezultira negativnim prirodnim priraštajem u Općini, a jedan od važnijih uzroka jeste i negativan migracijski saldo.

Grafikon 4: Stopa nataliteta na području Općine Stari Grad za period 2018-2022. godina

Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za statistiku, 2023

Tabela 2: Stopa nataliteta i prirodnog priraštaja po općinama, 2023. godina

Općina	Stopa nataliteta	Stopa prirodnog priraštaja
Novi Grad	8,9	-1,6
Ilidža	10,3	0,7
Novo Sarajevo	9,9	-2,8
Centar	9,7	-5,5
Vogošća	11,5	2,3
Stari Grad	9,4	-5,7
Hadžići	10,9	-
Ilijaš	11,5	3,2
Trnovo	13,4	-8,7

Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za statistiku, 2023

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Stopa nataliteta je u Općini Stari Grad u 2023. godini bila najniža poredeći sa ostalim općinama KS, dok je stopa prirodnog priraštaja bila niža samo u Trnovu.

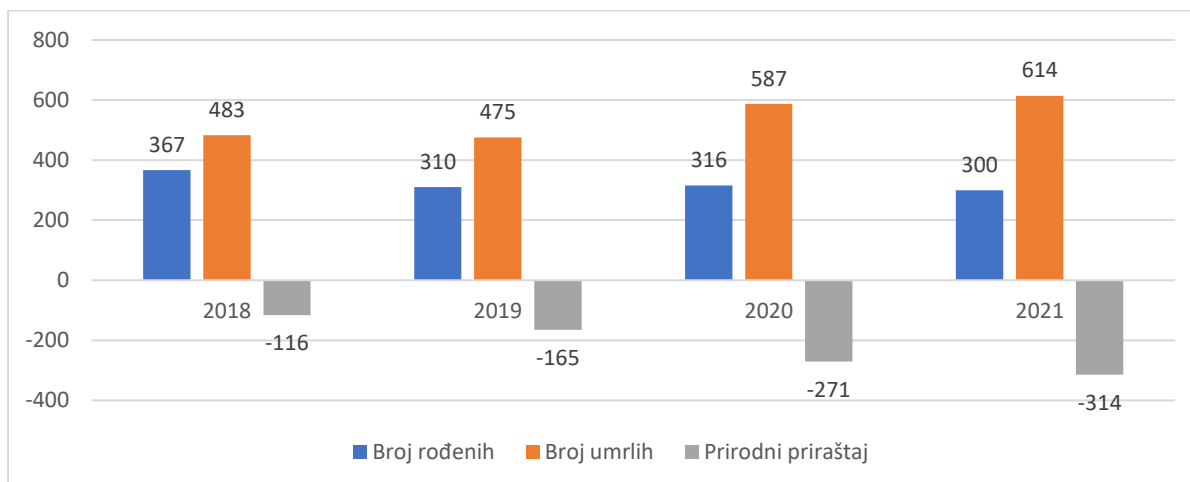
Tabela 3: Saldo migracija doseljeni-odseljeni na području Općine

	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo migracija doseljeni-odseljeni (Općina Stari Grad)	-226	-304	-195	-109	-213
Saldo migracija doseljeni-odseljeni (Kanton Sarajevo)	797	1.182	514	637	983

Izvor: Pripremio autor prema Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023

Također, na osnovu prethodne tabele evidentno je da je u Općini prisutan stalan negativan migracijski saldo što nije slučaj sa Kantonom Sarajevo koji u svim poredbenim godinama ima pozitivan saldo.

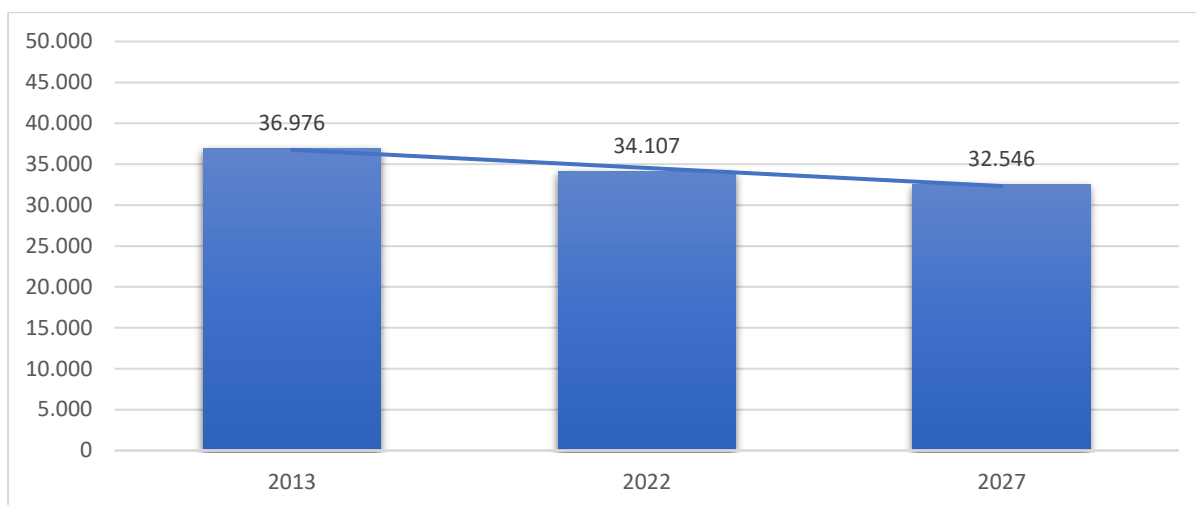
Grafikon 5: Prirodni priraštaj na području Općine Stari Grad Sarajevo za period 2018-2021. godina

Izvor: Pripremio autor prema Općina Stari Grad Sarajevo, 2023

Prema projekcijama Zavoda za planiranje razvoja KS, u budućem periodu se očekuje rast broja stanovnika u Kantonu (rast sa 419.543 stanovnika u 2022. godini na 425.165 stanovnika u 2027. godini), ali metodom trenda prognoziran je pad broja stanovnika u Općini Stari Grad (Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023).

Grafikon 6: Projekcije broja stanovnika u Općini Stari Grad do 2027. godine

Izvor: Pripremio autor prema Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023

Prema Zakonu o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine, indikatori za učešće jedinica lokalne samouprave u raspodjeli prihoda sa jedinstvenog računa su:

- Broj stanovnika (omjer 68%)
- Površina JLS (omjer 5%)
- Nivo razvijenosti općine (omjer 7%)
- Broj učenika u osnovnom obrazovanju (omjer 20%)

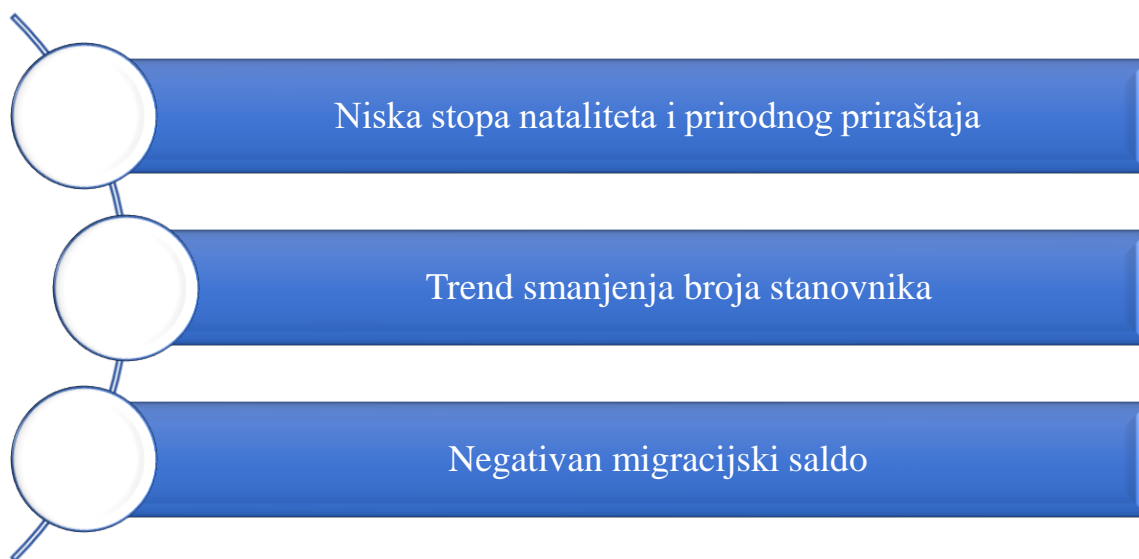
(Zakon o pripadnosti javnih prihoda Federacije Bosne i Hercegovine)

Posmatrano po komponentama, površina JLS je, kao takva, fiksni faktor. Nivo razvijenosti općine doprinosi Općini Stari Grad u raspodjeli prihoda obzirom da se Općina ubraja u visoko razvijene. Ipak, izazovi se pojavljuju u dijelu vezanom za broj učenika u osnovnom

obrazovanju i broju stanovnika generalno. Ranije prikazani demografski trendovi već negativno utiču na razvoj Općine, a negativan uticaj se može očekivati i u budućnosti, kako kroz navedenu raspodjelu prihoda sa jedinstvenog računa tako i kroz manjak javnih ulaganja, i smanjene poduzetničke aktivnosti stanovništva i veći koeficijent dobne ovisnosti što bi svakako smanjilo životni standard stanovnika Općine. Zbog toga je neophodno da Općina posveti posebnu pažnju razvoju populacijske politike što je svakako prepoznato i u aktuелnoj Strategiji razvoja Općine.

Sažetak najznačajnijih indikatora vezanih za mlade u sferi demografskih faktora:

2.2. Obrazovanje

Desk metodom istraživanja izvršen je pregled stanja vezan za položaj mladih u Kantonu Sarajevo generalno kao i u lokalnim zajednicama na području KS te je na osnovu navedenog uočeno da se mladi, kada je u pitanju obrazovanje, suočavaju sa brojnim problemima od kojih su najznačajniji vezani za neusklađenost obrazovnog sistema sa tržištem rada, lošu infrastrukturu u obrazovnim ustanovama kao i nedostatak praktične nastave. Dodatno, problem

predstavljaju i finansijske barijere što mlade sve češće dovodi do napuštanja školovanja. Prema rezultatima istraživanja Kantona Sarajevo, mladi se, kada je u pitanju nastavak školovanja i razvoj karijera najčešće savjetuju sa porodicom i na osnovu toga donose odluke. Drugi kanali dobijanja informacija na tu temu su uglavnom elektronsko pretraživanje te razgovori sa nastavnicima i prijateljima (Kanton Sarajevo, 2024).

Pomenuto može doprinijeti produbljivanju problema nezaposlenosti među mladima jer najčešće nisu dovoljno upućeni u tržište rada niti odluke o karijeri donose na osnovu preferencija što u srednjem i dugom roku može imati uticaj na njihovu kompetentnost, razvoj vještina, inovativnost, mogućnosti zapošljavanja te implicitno tome i doprinos društvenom progresu.

2.2.1. Osnovno obrazovanje

Na području Općine Stari Grad postoji nekoliko osnovnih škola:

- OŠ „Edhem Mulabdić“
  - područna škola
  - područna škola
- OŠ „Saburina“
- OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“
  - područna škola
- OŠ „Hamdija Kreševljaković“
- OŠ „Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković“
- OŠ „Vrhbosna“
- Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece
- Osnovna muzička škola „Mladen Pozajić“
- Privatna OŠ „Bloom“

(Općina Stari Grad, 2023).

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

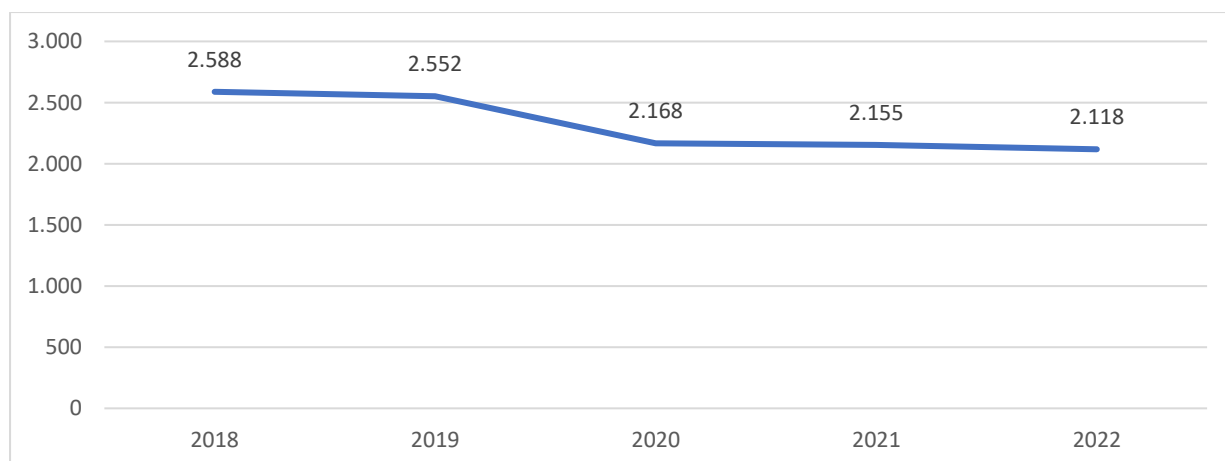
U školskoj 2021/2022. godini ukupan broj djece u osnovnim školama bio je 2.118, raspoređeno u ukupno 141 odjeljenje. Prema podacima za školsku 2022/23. godinu ukupno 157 djece sa poteškoćama u razvoju pohađa neku od osnovnih škola (Općina Stari Grad, 2023).

Stoga je potrebno da Općina i u narednom periodu pažnju posveti inkluzivnom pristupu te provodi aktivnosti koje doprinose aktivnoj integraciji mladih sa poteškoćama u razvoju u sve sfere života obuhvaćene strategijom.

Pored toga, Općina i u narednom periodu treba nastaviti sa već uspostavljenim dobrim praksama izdvajanja sredstava za kupovinu udžbenika i školskog pribora za učenike do četvrtog razreda osnovnih škola kao i učenike slabijeg socijalnog statusa.

Na grafikonu je prikazano blago smanjenje broja učenika osnovnih škola, međutim pad nije toliko izražen da bi ugrozio egzistiranje škola na području Općine (Općina Stari Grad, 2023; Federalni zavod za programiranje razvoja, 2023).

Grafikon 7: Broj učenika u osnovnim školama u Općini Stari Grad Sarajevo za period 2018-2022. godina

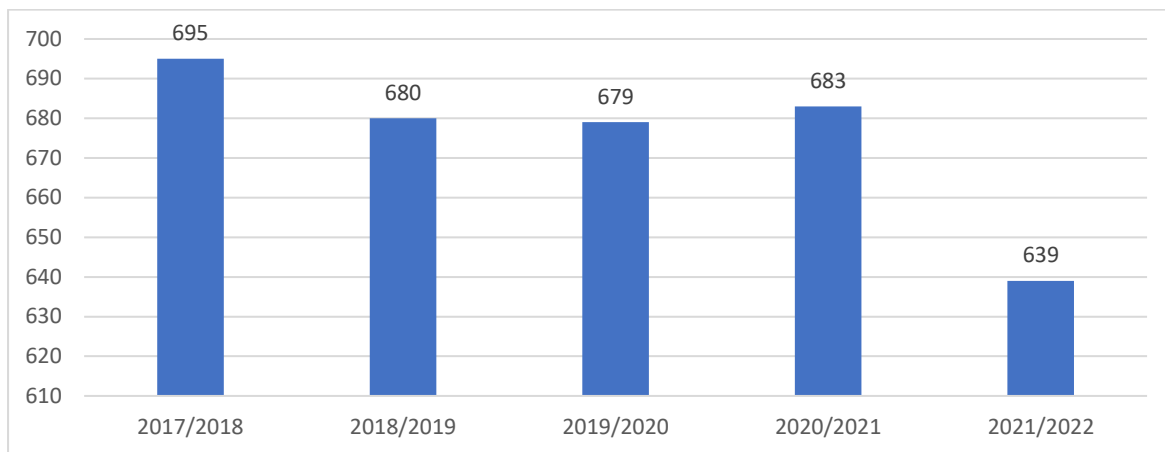

Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za programiranje razvoja, 2018-2023

Učešće učenika osnovnih škola sa Općine Stari Grad u ukupnom broju stanovnika KS u 2020. godini je iznosilo 6,2%, dok su učešća učenika Kantona Sarajevo i Federacije BiH 8% i 9%, respektivno. Također, sve ostale općine, izuzev Trnova, imaju veće učešće. Očekivano, shodno ranije pomenutim demografskim trendovima, broj djece upisane u prvi razred osnovnih škola

je u padu što ponovo apostrofira važnost djelovanja u cilju povećanja stope nataliteta i pozitivnog migracijskog salda (Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2021).

Grafikon 8: Broj djece upisane u prvi razred u Općini Stari Grad

Izvor: Pripremio autor prema Općina Stari Grad, 2023

Kada je u pitanju inkluzivno obrazovanje, primjetan je umjereni rast broja djece sa poteškoćama u razvoju koja su involvirana u redovne obrazovne aktivnosti. U školskoj 2021/2022. godini evidentirano je 199 učenika sa poteškoćama u razvoju, a koji su bili uključeni u pomenute obrazovne procese (Općina Stari Grad, 2023).

2.2.2. Srednje obrazovanje

U Općini Stari Grad postoji šest srednjih škola i to:

- Srednja muzička škola
- JU Prva bošnjačka gimnazija
- JU Gazi Husrev-begova medresa
- JU Srednja ugostiteljsko-turistička škola
- JU Srednja škola poljoprivrede, prehrane, veterine i uslužnih djelatnosti Sarajevo

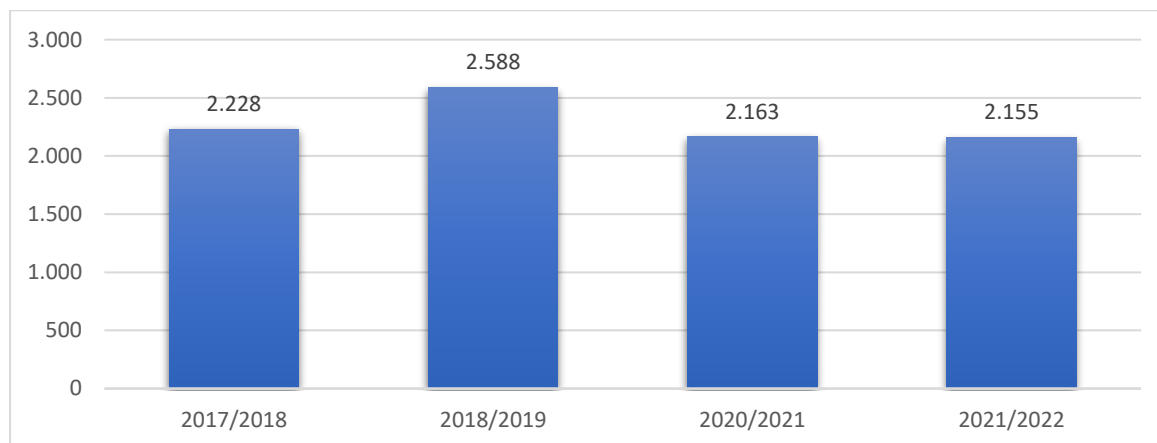
Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

- JU Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn.

(Općina Stari Grad, 2023).

U školskoj 2021/2022. godini 2.155 učenika, raspoređenih u 119 odjeljenja pohađalo je srednju školu na području Općine Stari Grad. Na osnovu dostupnih podataka sa grafikona 9, možemo zaključiti da ne postoje veće oscilacije u pogledu broja učenika, s tim da je se od 2015. godine uočava trend pada upisa u JU Srednju školu poljoprivrede, prehrane, veterine i uslužnih djelatnosti Sarajevo, JU Srednju školu za tekstil, kožu i dizajn i Srednju muzičku školu što ukazuje na promjene preferencija mladih i sve teže odlučivanje za upis strukovnih srednjih škola (Općina Stari Grad, 2023).

Grafikon 9: Broj učenika u srednjim školama u Općini Stari Grad Sarajevo

*podaci za školsku 2019/2020. godinu nisu dostupni

Izvor: Pripremio autor prema Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2017-2022

Kao i kod osnovnog obrazovanja, učešće učenika srednjih škola sa Općine Stari Grad u ukupnom broju stanovnika KS u 2020. godini je iznosilo 6,2%, ali važno je naglasiti da navedeno u slučaju srednjoškolskog obrazovanja ne pozicionira Općinu nisko poredeći sa ostalim lokalnim zajednicama, KS (3,4%) i FBiH (3,2%) (Federalni zavod za programiranje razvoja, 2021).

2.2.3. Visoko obrazovanje

Četiri visokoškolske ustanove nalaze se na području Općine:

- Ekonomski fakultet UNSA
- Muzička akademija UNSA
- Fakultet islamskih nauka UNSA
- Sarajevo School of Science and Technology (Općina Stari Grad, 2023).

što predstavlja priliku za profesionalni razvoj mladih, ali i dobar osnov i mogućnosti za unapređenje saradnje Općine sa istima kako bi se mladima omogućila adekvatna podrška kroz stipendiranje, pružanje prilika za sticanje prvog radnog iskustva i slično od čega u konačnici benefite može imati i lokalna zajednica kroz zapošljavanje najboljih kadrova koji mogu doprinijeti razvoju Općine.

Shodno navedenom, neophodno je nastaviti sa pozitivnim praksama programa za stipendiranja učenika i studenata, kako onih nadarenijih, tako i učenika u oblasti deficitarnih zanimanja te stipendiranja djece boračke populacije i mladih u socijalnoj potrebi kako bi se svima omogućile jednake prilike za učenje i lični razvoj.

Tabela 4: **Dodijeljene stipendije za školsku 2023/24. godinu**

Broj nadarenih učenika i studenata koji su ostvarili stipendiju	211
Broj djece iz boračke populacije koja su ostvarila stipendiju	192
Broj učenika iz oblasti deficitarnih zanimanja koja su ostvarila stipendiju	2
Ukupan iznos sredstava izdvojen za stipendije	615.000

Izvor: Pripremio autor prema Općina Stari Grad Sarajevo, 2024

Prema prikazanom u tabeli 4, ukupna sredstava izdvojena iz budžeta za stipendiranje učenika i studenata iznosila su 615.000 KM što je ujedno i najveći iznos do sada izdvojen za ovaj tip programa na području Općine. Pomenuto je u skladu sa trendovima Kantona Sarajevo gdje je u proteklom periodu prisutan porast vezan za izdvajanje sredstava za stipendije.

2.2.4. Neformalno obrazovanje

Neformalno obrazovanje među mladima nije dovoljno prepoznato što se negativno odražava na njihovo zapošljavanje, pogotovo uzimajući u obzir navedene probleme neusklađenosti obrazovnih programa sa tržištem rada. Podaci iz drugih lokalnih zajednica pokazuju da je otprilike samo jedna trećina mladih bila zainteresovana i završavala određene kurseve, edukacije i treninge, a koji nisu dio njihovih obaveznih nastavnih aktivnosti. Također, upravo su te mlade osobe one koje su u većoj mjeri iskazale želju za dodatnim neformalnim obrazovanjem, u odnosu na one koji su fokusirani isključivo na redovno, obavezno obrazovanje.

Oko 40% mladih vjeruje da im naučeno tokom formalnog školovanja doprinosi prilikom pronalaska posla što je prilično nizak postotak. (Kanton Sarajevo, 2024).

Generalno, prema podacima Kantona Sarajevo, a na osnovu PISA-e i TIMSS-a¹, funkcionalna znanja mladih nisu na nivou prosjeka EU što dodatno apostrofira značaj omogućavanja praksi za omladinu (Kanton Sarajevo, 2024).

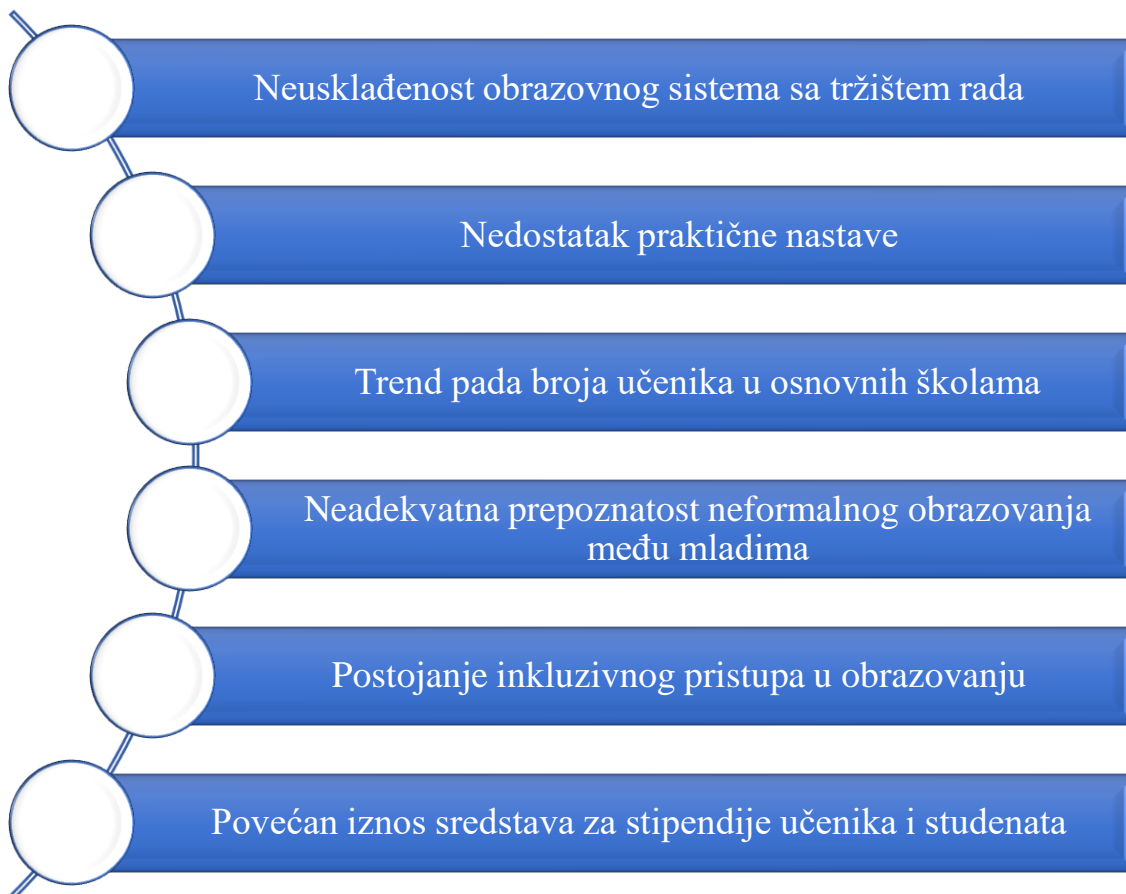
Također, uzimajući u obzir tehnološki progres, očekuje se drugačija dinamika u mijenjanju poslova kao i zanimanja mlađih generacija. Budući da će se morati prilagođavati promjenama na tržištu rada, i sami će češće mijenjati poslove i profesije što dodatno ukazuje na potrebu osnaživanja mladih kroz omogućavanje sticanja novih znanja i vještina (Kanton Sarajevo, 2024).

Zato je ključno da se Općina, koliko je to u njenom domenu djelovanja, u budućem periodu posveti aktivnostima koje će voditi većem kvalitetu obrazovanja mladih, kroz formalno i neformalno obrazovanje i većem spektru mogućnosti za zapošljavanje.

---

¹ PISA – Program for International Student Assessment
TIMSS – Trends in International Mathematics and Science Study

Sažetak najznačajnijih indikatora vezanih za mlade u sferi obrazovanja:

2.3. Zaposlenost i preduzetništvo

Pregledom podataka o zaposlenosti mladih u drugim općinama i u Kantonu Sarajevo uopćeno, napravljen je uvid u najčešće probleme sa kojima se mladi susreću u vezi zapošljavanja i preduzetništva. Najveće prepreke predstavljaju:

- Manjak radnih mjesta
- Neusklađenost obrazovnog sistema sa tržištem rada
- Manjak radnog iskustva

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

- Poteškoće pri pronalasku prvog radnog iskustva

Dodatno, nezaposlenost koja dominira u našoj zemlji je strukturna nezaposlenost koja je kao takva dugoročna, a jedan od problema jeste i nesigurnost kada su u pitanju radna mjesta i plaće stanovništva. Ovakvo stanje je u velikoj mjeri uzrokovano prethodno navedenim problemima iz domena obrazovanja.

Obzirom na postojanje barijera u pronalasku posla, mladi su počeli sve više bivati orijentisani na samozapošljavanje kroz pokretanje biznisa. Prema provedenoj anketi Kantona Sarajevo, oko 15% omladine je već pokrenulo svoj biznis, dok aproksimativno 30% njih planira isto učiniti u budućnosti. Pri tome, kao najvažniji faktori ističu se početni kapital i pronalazak prostora (Kanton Sarajevo, 2024).

Pomenuto može biti dobar pokazatelj za Općinu u kojem smjeru bi trebala usmjeriti pomoć, odnosno pružiti podršku mladima na njihovom putu profesionalnog razvoja.

2.3.1. Zaposlenost na području Općine Stari Grad

Tabela 5: Učešće Općine Stari Grad u ukupnom broju zaposlenih u Kantonu Sarajevo

Godina	Broj zaposlenih - Općina Stari Grad	Broj zaposlenih - KS	Učešće Općine u ukupnom broju zaposlenih u KS
2018	11.209	147.868	7,58
2019	11.247	152.394	7,38
2020	10.353	150.451	6,88
2021	10.047	152.576	6,58
2022	10.436	156.488	6,67

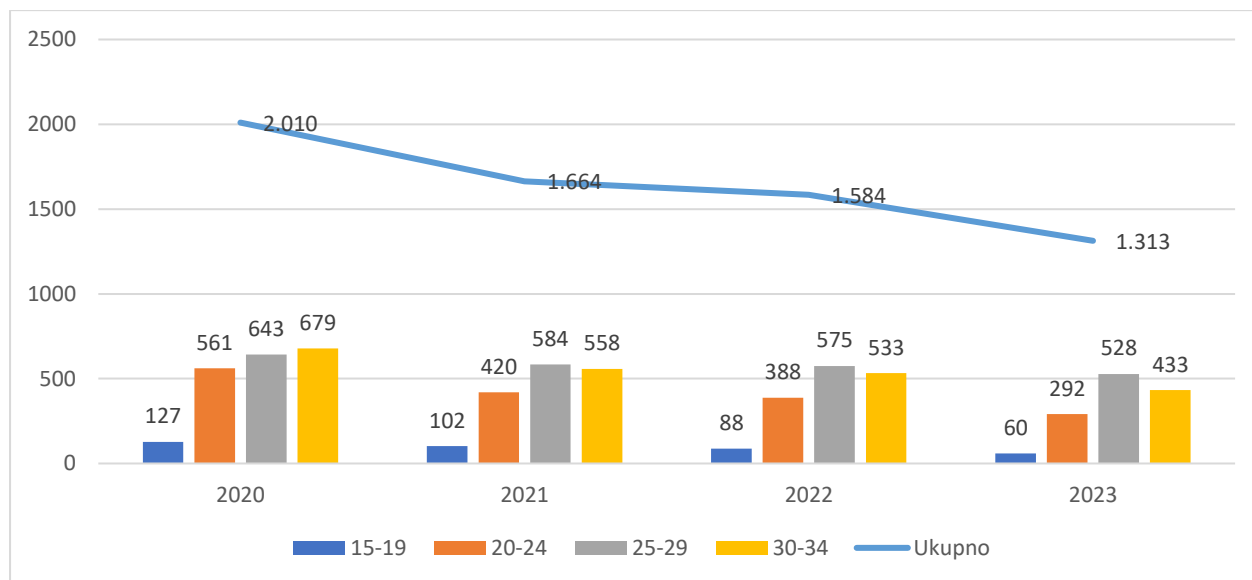
Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za statistiku, 2019-2023

U tabeli su prikazani podaci o ukupnoj zaposlenosti na području Općine te je evidentan blagi pad u ukupnom broju zaposlenih, ali i u učešću Općine u zaposlenosti Kantona Sarajevo sa 7,58% u 2018. godini na 6,67% na kraju 2022. godine. Ovakvi pokazatelji ne pogoduju mladima uzevši u obzir činjenicu da je u cijeloj BiH prisutan problem visoke nezaposlenosti mlađe populacije.

2.3.2. Nezaposlenost mladih na području Općine Stari Grad

Grafikon 10: Nezaposlenost mladih u Općini Stari Grad u periodu 2020-2023. godina

Izvor: Pripremio autor prema Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, 2021-2024

Prema prikazanim podacima o nezaposlenosti mladih, uočavamo trend pada ukupne nezaposlenosti mladih od 2020. godine što je u skladu sa kretanjima ukupne nezaposlenosti na području Općine, ali i Kantona Sarajevo. Najveći pad nezaposlenosti zabilježen je u dobnoj skupini od 25 do 29 godine što je znak oporavljanja od krize uzorkovane pandemijom COVID-19.

Ukupan broj nezaposlenih osoba u Općini Stari Grad u 2022. godini iznosio je 5.117 osoba, od toga je 30,96% osoba u kategoriji mladih što nedvojbeno apostrofira neminovnost donošenja mjera u oblasti zapošljavanja koje pogoduju mladima, a čija je potreba naglašena i Strategijom razvoja Općine Stari Grad za period 2023-2027. godina.

Zbog trendova koji se odnose na nezaposlenost mladih osoba, javljaju se problemi niskog životnog standarda mladih budući da imaju nizak raspoloživi dohodak, struktura potrošnje je vezana uglavnom za ispunjavanje osnovnih životnih potreba što implicira nedostatak životne perspektive i za sobom povlači i pitanja osamostaljivanja i zasnivanja porodice.

Tabela 6: Nezaposlenost mladih na teritoriji Općine Stari Grad prema stepenu stručnog obrazovanja, 2023. godina

Godine starosti		Ukupno	Stepen stručnog obrazovanja							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
15-19 god.	Ukupan broj	60	0	0	23	0	1	29	0	7
	Žene	22	0	0	12	0	1	7	0	2
20-24 god.	Ukupan broj	292	43	0	162	0	2	58	0	27
	Žene	136	27	0	72	0	1	20	0	16
25-29 god.	Ukupan broj	528	182	1	224	0	1	92	0	28
	Žene	313	126	1	127	0	1	45	0	13
30-34 god.	Ukupan broj	433	140	0	170	0	1	88	1	33
	Žene	247	104	0	88	0	0	36	1	18

Izvor: Pripremio autor prema Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, 2024

Na osnovu podataka iz tabele 6 zaključujemo da je u 2023. godini najveći broj nezaposlenih osoba bio u dobi od 25 do 29 godina što ukazuje na probleme zapošljavanja i sticanje prvog radnog iskustva. Visoka nezaposlenost prisutna je i među osobama od 30 do 34 godine na bazi čega možemo ustanoviti da je to zaista jedan od glavnih uzroka kasnijeg zasnivanja porodica, osamostaljivanja mlađeg stanovništva i pomijeranja dobne granice za rađanje. Nisu uočene problematičnije razlike kada je u pitanju nezaposlenost po spolu, iako postoje određene razlike u korist muškaraca kojih je, posebno u dobi 25-29 i 30-34, manje evidentirano na evidencijama Službe za zapošljavanje u odnosu na žene iz te dobne grupe.

Dodatan problem predstavlja nezaposlenost mladih koji su NKV prema stepenu stručnog obrazovanja obzirom da ih je evidentirano ukupno 95 u dobi od 15 do 35 godina što ukazuje

na potrebu osiguravanja obuka za ovaj dio stanovništva kako bi mogli participirati na tržištu rada i steći neko zaposlenje.

Gledano po stepenu stručnog obrazovanja, najveći broj mladih ima srednje, odnosno visoko obrazovanje što je za Općinu prilično povoljno jer je jedan od indikatora za nivo razvijenosti JLS upravo stepen obrazovanja radne snage koji je u 2022. godini za Općinu iznosio 1,26 (iz I ranga razvijenosti samo su Općine Centar i Novo Sarajevo bile bolje pozicionirane po tom parametru sa indikatorom 1,29). Također, stepen zaposlenosti i prihod od poreza na dohodak čine indikatore navedenog indeksa razvijenosti pa je usmjerenost na zapošljavanje i poduzetništvo mladih jedan od prioriteta Općine kako zbog većeg blagostanja ovog dijela populacije, tako i zbog boljih makroekonomskih performansi. (Federalni zavod za programiranje razvoja, 2023).

Također, prema rezultatima primarnih istraživanja iz drugih JLS, jednu od barijera za mlađu populaciju predstavlja i izostanak adekvatne podrška za mlade koje žele pokrenuti vlastiti biznis.

2.3.3. Razvijenost Općine i prilike za preduzetništvo

Prema podacima za nivo razvijenosti, Općina Stari Grad se ubraja u visokorazvijene jedinice lokalne samouprave.

Tabela 7: Nivo razvijenosti općina u Kantonu Sarajevo, 2022

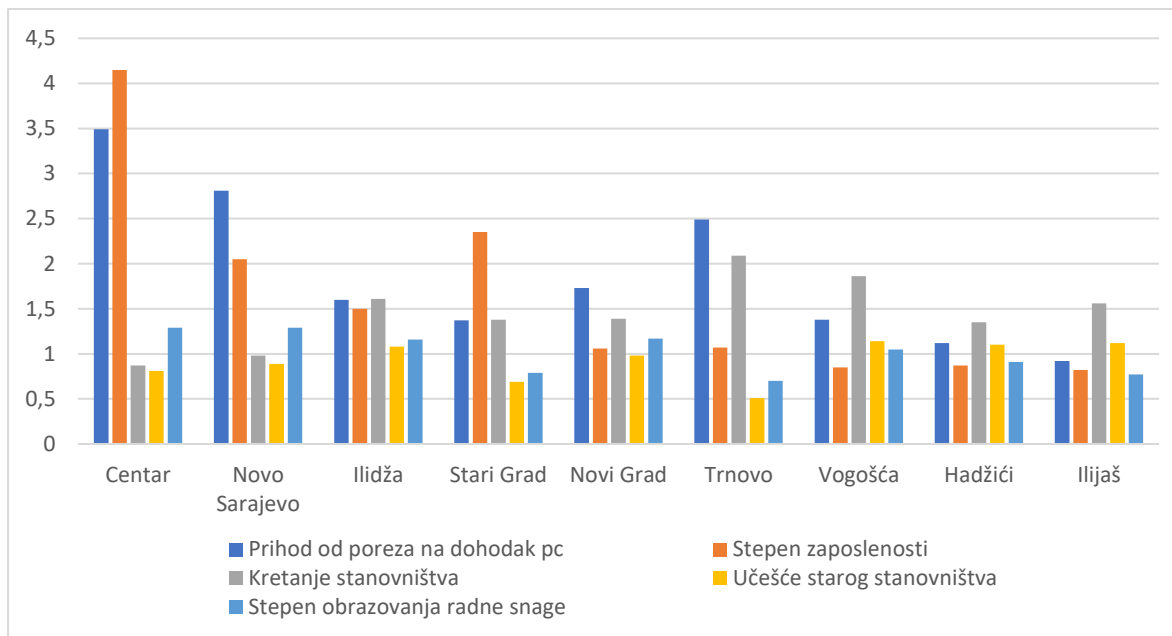
Općina	Rang	Grupa	Index 2022
Centar	1	I	2,26
Novo Sarajevo	2	I	1,7
Trnovo	3	I	1,47
Ilidža	4	I	1,42
Stari Grad	5	I	1,37
Novi Grad	6	I	1,31
Vogošća	7	I	1,27

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Hadžići	15	II	1,07
Ilijaš	16	II	1,03

Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za programiranje razvoja, 2023

Grafikon 11: Nivo razvijenosti općina po komponentama indexa za 2022. godinu

*Kretanje stanovništva i učešće starog stanovništva – podaci za period 2013-2022. godina

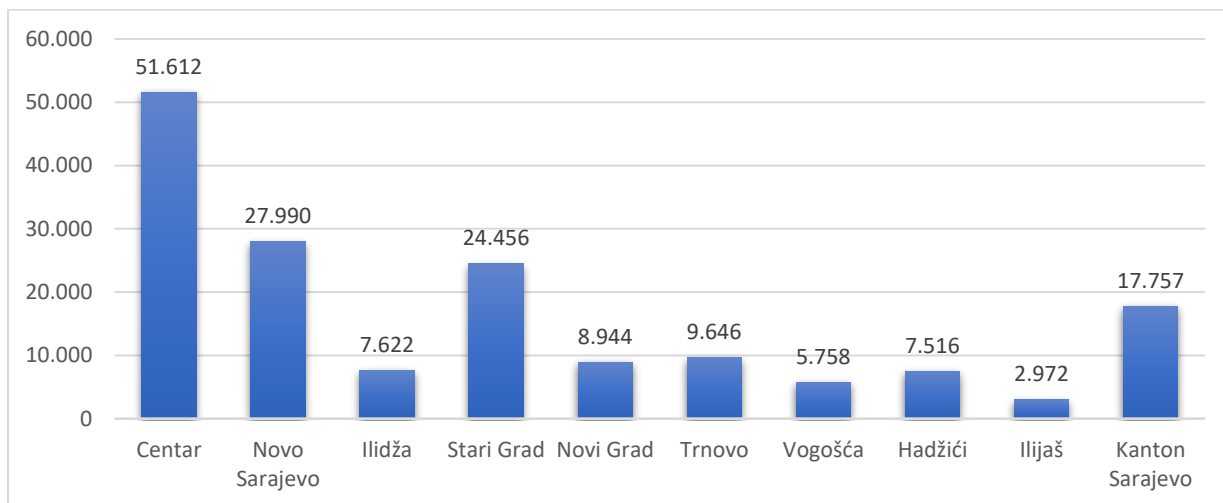
Izvor: Pripremio autor prema Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023

Prema podacima iz grafikona zaključujemo da Općina Stari Grad ima najbolje rezultate nakon Općine Centar po indikatoru zaposlenosti. Pored ranije predstavljenih demografskih faktora, slabiji rezultati zabilježeni su u domenu prihoda od poreza na dohodak per capita te stepena obrazovanja radne snage što naglašava potrebu za usmjeravanjem aktivnosti u kontekstu poboljšavanja ambijenta za razvoj preduzetništva i obrazovnih politika.

Prema posljednjim dostupnim podacima (2019. godina) BDP po glavi stanovnika je u Općini Stari Grad iznosio 24.456 KM što je značajno iznad prosjeka Kantona Sarajevo kao i većine ostalih jedinica lokalne samouprave sa područja Kantona. Inače, BDP pc bilježi trend rasta od 2017. godine što je svakako dobar pokazatelj razvoja Općine. Dodatno, ovakvi podaci o BDP pc stimulatивно djeluju i na buduće investitore koji okruženje prepoznaju kao povoljno za investiranje što shodno ekonomskim postulatima svakako vodi ka većoj akumulaciji kapitala i

zapošljavanju, a progres u ekonomskim performansama Općinu čini boljim mjestom za življenje.

Grafikon 12: BDP per capita za 2019. godinu

Izvor: Pripremio autor prema Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2023 i Općina Stari Grad, 2024

U posljednjih nekoliko godina broj poslovnih subjekata se konstantno povećava, u 2022. godini je iznosio 4.502 i to može predstavljati dobru bazu za daljnji razvoj preduzetništva te ohrabriti mlade da pokreću vlastite biznise uz podršku od strane Općine.

Tabela 8: Broj poslovnih subjekata po općinama Kantona Sarajevo, 2022 godina

Općina	Ukupan broj poslovnih subjekata
Centar	10.288
Hadžići	1.383
Ilidža	7.150
Ilijaš	1.202
Novi Grad	8.443
Novo Sarajevo	7.442

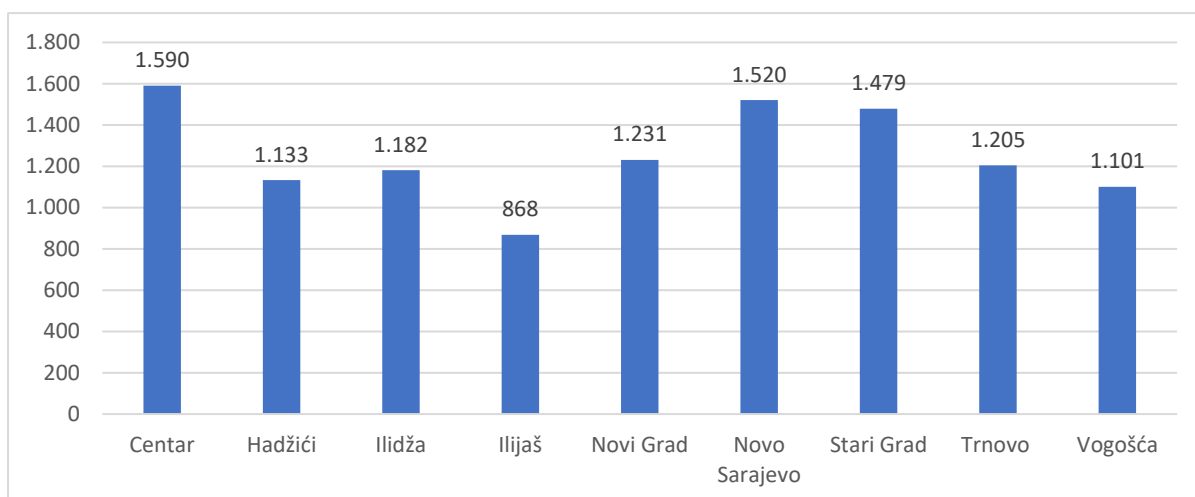
Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Stari Grad	4.502
Trnovo	205
Vogošća	1.879

Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za programiranje razvoja, 2023

Razvoju preduzetništva pogoduje i podatak o neto plaćama prikazan na grafikonu ispod jer je Općina u samom vrhu ako posmatramo ovaj parametar. Prosječna neto plaća je u decembru 2022. godine iznosila 1.479 KM, dok je na nivou Kantona ta vrijednost bila za 89 KM manja.

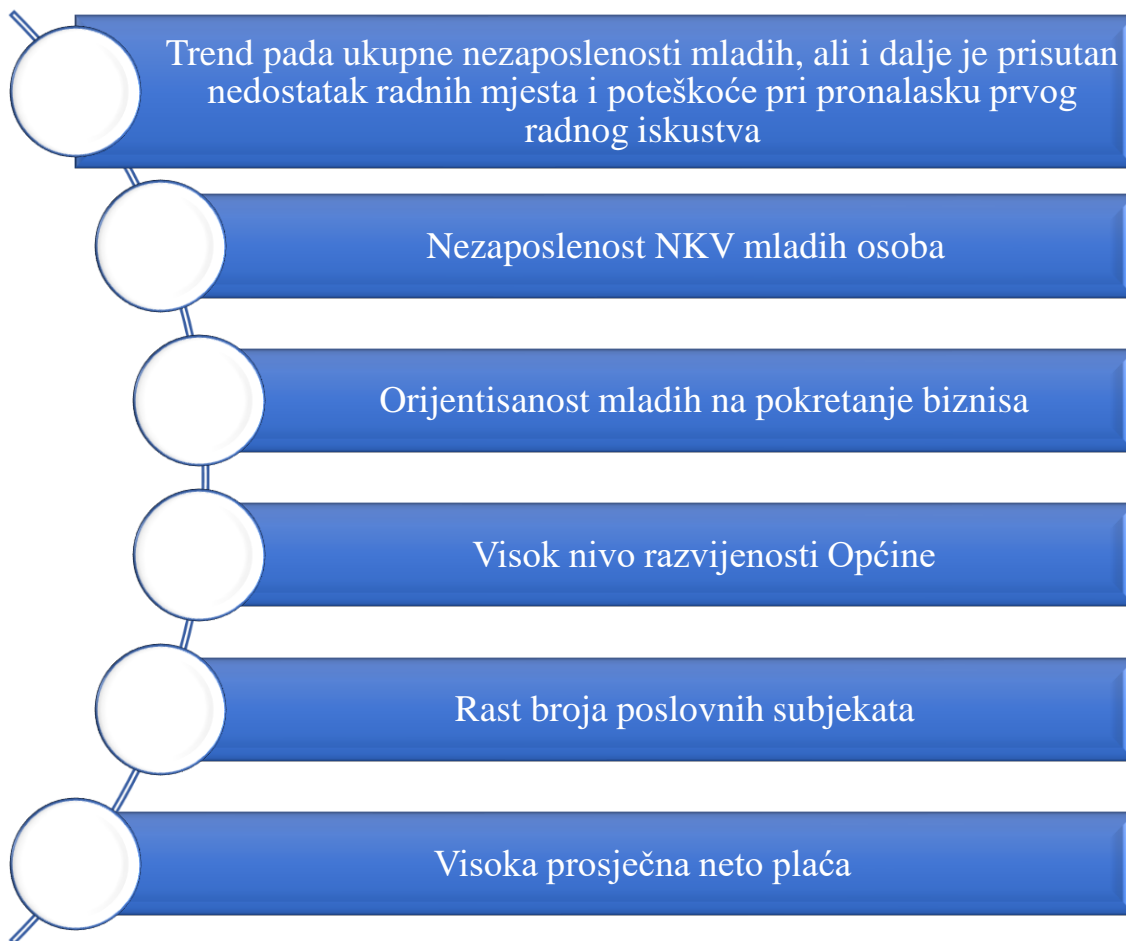
Grafikon 13: Neto plaće po općinama u Kantonu Sarajevo, 2022. godina

Izvor: Pripremio autor prema Federalni zavod za statistiku, 2022

Sažetak najznačajnijih indikatora vezanih za mlade u sferi zaposlenosti i preduzetništva:

2.4. Zdravstvo

2.4.1. Oboljenja

Analiza zdravstvenog stanja stanovništva značajna je kako bi se sagledale najvažnije zdravstvene poteškoće stanovništva te kako bi se moglo poboljšano djelovati kroz aktivnosti zdravstvene zaštite na lokalitetu Općine. Kada je riječ o općem morbiditetu, najčešći zdravstveni problemi sa kojima se stanovništvo u Kantonu Sarajevu suočavalo tokom 2022. godine su akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, hipertenzivna oboljenja, COVID-19, akutni bronhitis i hroniolitis te ostale bolesti respiratornog trakta (Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, 2023)

Ovakav tip bolesti djelimično je izazvan sve lošijom kvalitetom zraka u KS. U Općini Stari Grad zagađeni zrak uglavnom je uzrokovan kućnim ložištima i izduvnim gasovima iz automobila (Općina Stari Grad, 2023).

To nameće potrebu za intenziviranjem aktivnosti vezanih za podizanje ekološke osviještenosti među stanovništvom. Starije stanovništvo teže mijenja navike i adaptira se na promjene pa bi strateško usmjeravanje na podizanje ekološke svijesti među mladima dugoročno moglo donijeti značajne benefite.

Među hroničnim nezaraznim bolestima, kao i ranijih godina, i u 2022. godini su najizraženija hipertenzivna oboljenja i diabetes mellitus. Budući da 16,21% stanovništva KS pati od neke od ovih bolesti, a uzimajući u obzir i prisutnost srčanih oboljenja i malignih neoplazmi, neophodno je posebnu pažnju posvetiti prevenciji ovih bolesti kroz različite tipove edukacija stanovništva. Također, važno je napomenuti da su u 2022. godini kod 5,10% stanovnika KS registrovani poremećaji mentalnog zdravlja, najčešće vezani za stres i anksiozne poremećaje. Kod mladih u dobi od 15 do 29 godina zabilježeni su problemi koji se dominantno odnose na mentalne poremećaje kao i one vezane za ponašanje mladih zbog korištenja drugih psihoaktivnim supstanci što dodatno naglašava važnost potrebe za općinskom podrškom u provođenju aktivnosti u sferi zdravstvene zaštite koji, prema prikazanim rezultatima, uglavnom trebaju biti usmjereni na prevenciju i informiranje mladih (Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, 2023).

Posebno je važno obratiti pažnju na mentalno zdravlje mladih obzirom na trenutno stanje u društvu gdje je moguće percipirati negativna dešavanja na globalnom nivou, od pandemijskih efekata do ratova u svijetu što, zajedno sa socioekonomskim faktorima u našoj zemlji može loše uticati na ovaj zdravstveni aspekt mlađih generacija. U 2022. godini na području Kantona Sarajevo zabilježeno je sedam samoubistava osoba od 18 do 30 godina (Kanton Sarajevo, 2024).

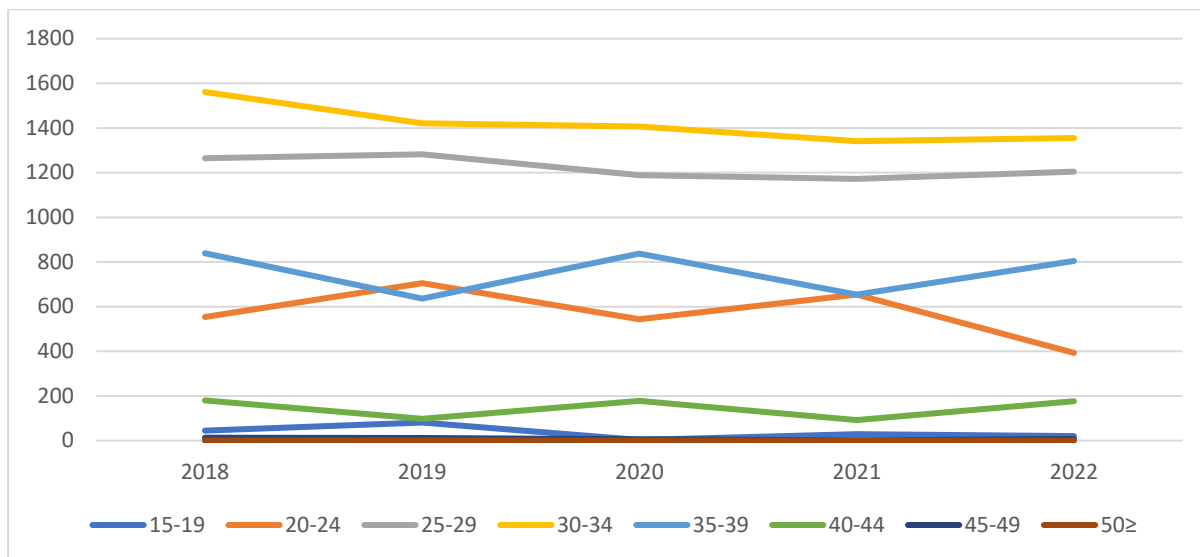
Istraživanja Kantona Sarajevo pokazala su da mladi uglavnom izbjegavaju otvoreno razgovarati o temama poput mentalnog i fizičkog zdravlja te konzumiranja narkotika pa bi zbog toga bilo važno provoditi aktivnosti poput dodatnih edukacija o tim temama te poticati otvorenu komunikaciju u porodici i školama (Kanton Sarajevo, 2024).

Također, istraživanja provedena među mladima u Kantonu Sarajevo ukazuju na izloženost mladih porocima, posebice konzumiranju cigareta i alkohola te se javlja potreba i za edukacijama po tom pitanju. Naime, prema dostupnim podacima, aproksimativno polovina mladih ispitanika u dobi 15-30 godina konzumira cigarete, dok njih oko 16% konzumira alkohol. Uz sve to, značajan broj mlađih osoba ima probleme sa prekomjernom težinom (Kanton Sarajevo, 2024).

2.4.2. Reproktivno zdravlje

U Kantonu Sarajevo je nastavljen trend pada poroda, posmatrajući podatke iz javnih zdravstvenih ustanova. Dok je u 2018. godini evidentirano 4.650 poroda, u 2022. godini ih je zabilježeno 4.138. Također, prisutan je trend pomjeranja rađanja od mlađih prema starijim skupima žena. (Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, 2023)

Grafikon 14: Broj živorođene djece prema starosnoj skupini žena porodilja

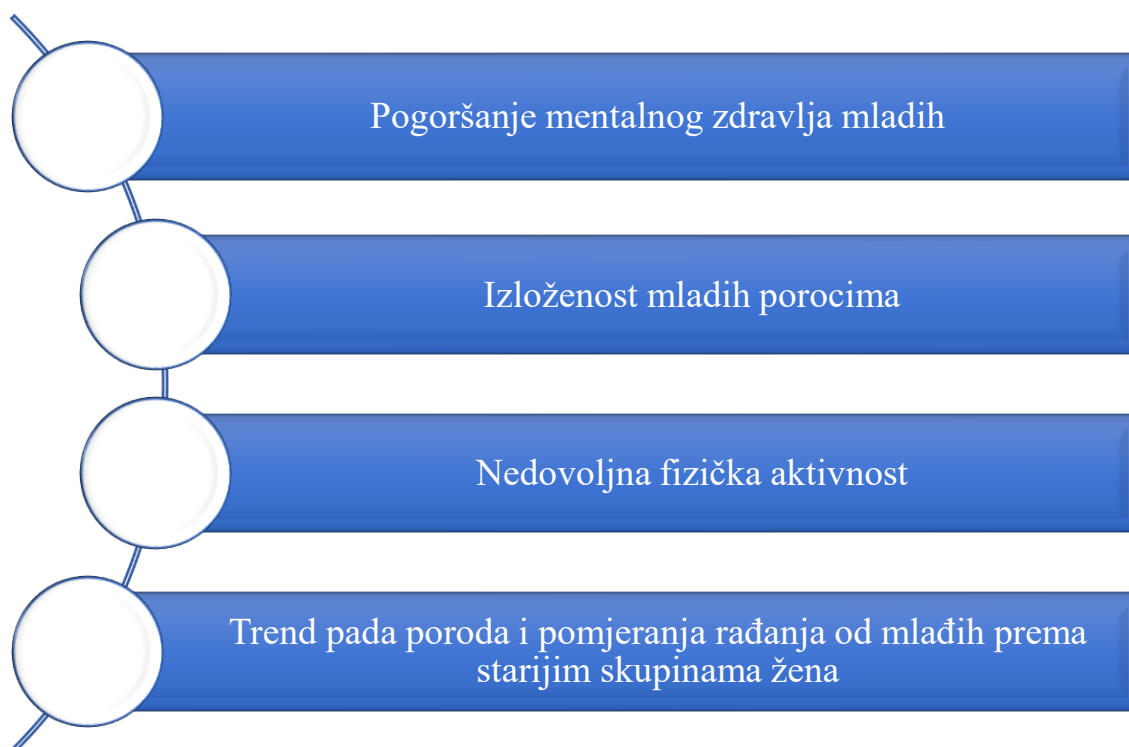

Izvor: Pripremio autor prema Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, 2019-2023

Podaci sa grafikona pokazuju da se najveći broj žena odlučuje za majčinstvo u dobi od 30 do 34 godine što se može objasniti visokom stopom nezaposlenosti mladih osoba i otežanim okolnostima za osamostaljivanje i rješavanje stambenog pitanja.

Inače, u periodu od 2018. do 2022. godine broj zaključenih brakova ne oscilira značajno na području Općine. Očekivano, manje brakova je sklopljeno u 2020. godini (173) zbog pandemije COVID-19. U 2022. godini vjenčalo se 225 parova, dok je evidentirano 15 razvoda (Federalni zavod za programiranje razvoja, 2018-2022).

Sažetak najznačajnijih indikatora vezanih za mlade u sferi zdravlja:

2.5. Kultura, sport i aktivizam mladih

Istraživanje Kantona Sarajevo pokazalo je da skoro 40% mladih ispitanika priznaje da na dnevnoj bazi provede više od šest sati koristeći telefon što su alarmantni podaci koji mogu imati posljedice velikih razmjera – od manje vremena izdvojenog za formalno i neformalno obrazovanje do manjka socijalnih vještina i ugrožavanja zdravstvenog stanja (Kanton Sarajevo, 2024).

Pored toga, ne treba zanemariti ni brojne rizike kojima su mladi izloženi prilikom upotrebe Interneta. Slijedom toga, da bi se postigao bolji trade-off između vremena provedenog koristeći uglavnom društvene mreže i vremena izdvojenog za sadržaje koji donose mladima više

benefita (kultura, sport i slično.), Općina će u budućnosti nastojati što više promovirati kulturu, sport i društveni angažman mladih te težiti inkorporiranju sadržaja koji bi mogli zainteresovati veći broj mladih za ove oblasti što može doprinijeti u promjeni njihovog fokusa i kvalitetnije provedenom slobodnom vremenu. Osim toga, pomenuto je bitno jer povećani interes mladih za kulturu, sport i aktivizam doprinosi razvoju socijalnih vještina što je jedan od faktora koji, između ostalog, utiču i na snalaženje mladih na tržištu rada. Dodatno, potrebno je i preventivno djelovati kada je u pitanju sigurnost na Internetu i omogućiti edukativne sadržaje za mlađu populaciju kako bi uspješno izbjegavali rizike kojima su izloženi online, ali i edukovati mlade u smjeru „pravilnijeg“ korištenja Interneta u smislu podizanja svijesti o dostupnosti brojnih korisnih online sadržaja.

2.5.1. Kultura

Općina Stari Grad je shodno historijskim činjenicama i geografskom položaju, centar kulturnih zbivanja u Kantonu Sarajevo i šire. Na lokalitetu Općine postoji veliki broj kulturno-historijskih i sakralnih objekata, ustanova kulture kao i udruženja i biblioteka. Ipak, podaci Strategije prema mladima Kantona Sarajevo 2019-2023., kao i primarna istraživanja drugih općina ukazuju na to da kulturni događaji nisu naročito zastupljeni među mlađim stanovništvom, odnosno da je prisutan slab odziv mladih na različite kulturne manifestacije. Od manifestacija ovog tipa, mladi uglavnom posjećuju Sarajevo Film Festival i eventualno pojedine pozorišne predstave (Kanton Sarajevo, 2019).

2.5.2. Sport

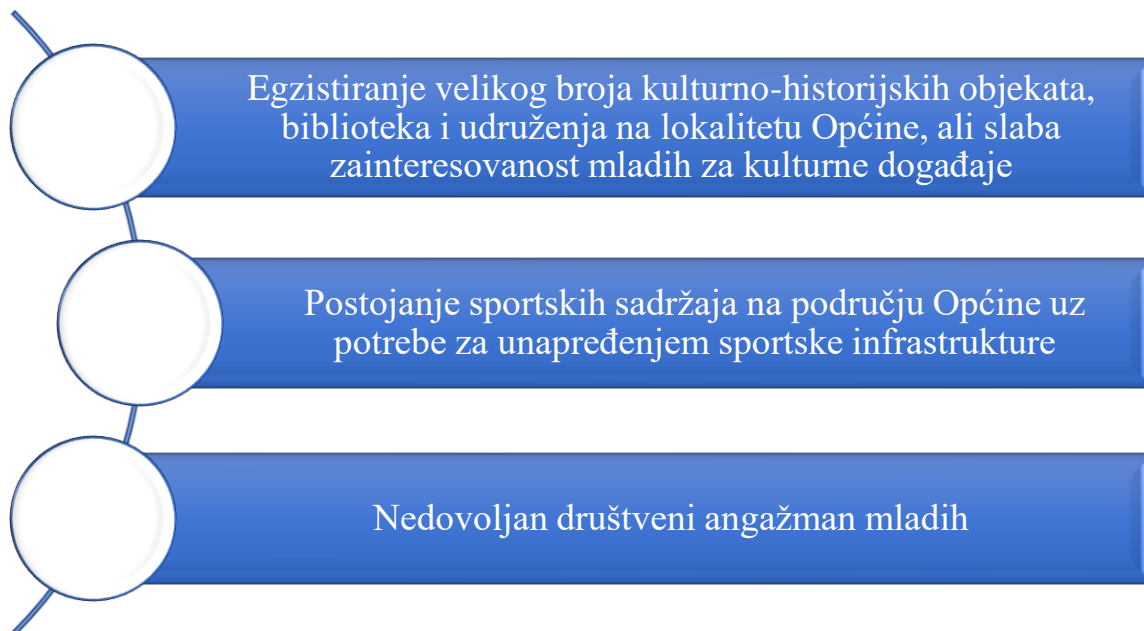
U Općini egzistira 10 dječijih, 7 sportskih igrališta, te dječiji park sa inkluzivnim dječijim igralištem. Dodatno, na Bentbaši postoje moderna igrališta za mali nogomet, a u Općini postoji i 19 nevladinih organizacija kojima je sport primarna sfera djelovanja. Ipak, postoje problemi nerazvijenosti sportske infrastrukture i na tome Općina treba aktivno raditi u narednom periodu (Općina Stari Grad, 2023).

2.5.3. Društveni angažman

Još jedan od problema koji se tiče mladih osoba jeste i nedovoljan društveni angažman jer su istraživanja pokazala lošu percepciju među mladima kada su u pitanju promjene. Generalno, mladi nisu upoznati sa svojim pravima te nisu dovoljno involvirani u procese donošenja odluka. Ponovo, za ovakve rezultate uzrok možemo tražiti u lošem životnom standardu mladih te manjku prilika za zapošljavanje što negativno utiče na njihovu percepciju društva.

Navedeno ukazuje na potrebu općinskog djelovanja i suradnju sa drugih institucijama, u cilju motivisanja mladih kroz različite programe promovisanja kulturno-sportskih događaja i značaja aktivizma mladih osoba što može imati pozitivne reperkusije i na zdravstveno stanje mladih povećanjem broja kvalitetnije provedenih sati te reduciranjem ovisnosti o društvenim mrežama.

Sažetak najznačajnijih indikatora vezanih za mlade u sferi kulture, sporta i aktivizma:

2.6. Sigurnost mladih

Ranije provedena istraživanja su ukazala na potrebu za poboljšanjem sigurnosne situacije kada je riječ o mlađoj populaciji. Naime, mladi se suočavaju sa različitim vidovima nasilja, posebno sa nasiljem u porodici. Prema dostupnim podacima, u Kantonu Sarajevo je u 53% slučajeva osoba mlađa od 27 godina bila žrtva porodičnog nasilja (Kanton Sarajevo, 2024).

Kada je u pitanju vršnjačko nasilje, skoro 30% ispitanika u istraživanju Kantona Sarajevo pretrpjelo je neki vid vršnjačkog nasilja na osnovu čega zaključujemo da je od iznimne važnosti djelovati preventivno, ali i pružiti podršku žrtvama nasilja (Kanton Sarajevo, 2024).

Pored toga, važno je usmjeriti pažnju na javnu sigurnost budući da su sve češći slučajevi nasilnog ponašanja i ugrožavanja javnog reda. Veliki problem predstavlja i sve prisutnije rizično ponašanje omladine u saobraćaju. U tabeli ispod su prikazane mjere, preporuke, postupci i obaveze za maloljetnike na području Općine za 2023. godinu. Navedeno ukazuje na potrebu adekvatnog reagovanja nadležnih organa, ali i neophodnost preventivnog djelovanja

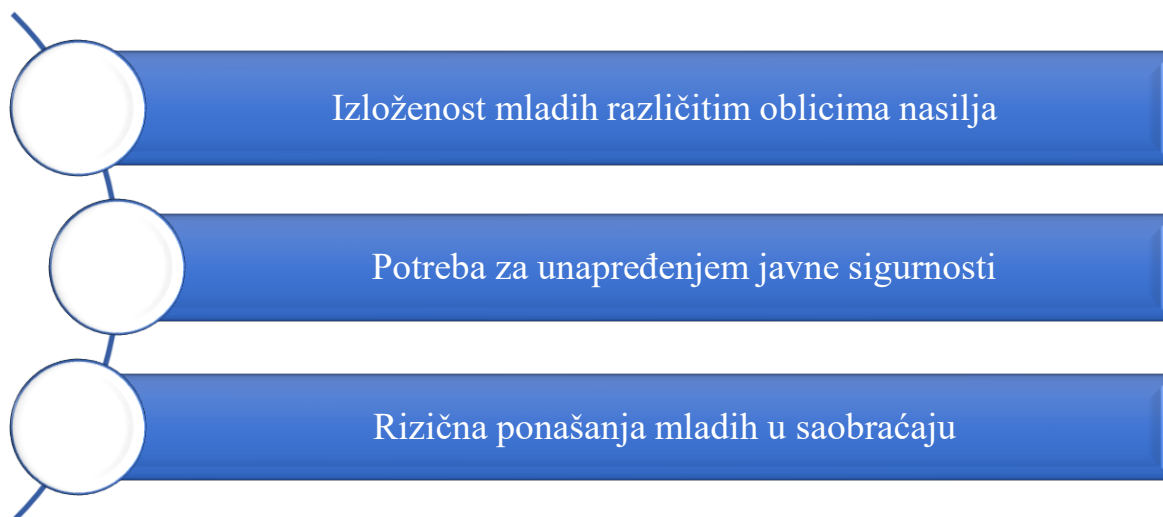
kroz adekvatne kanale obrazovanja mladih i ukazivanje na brojne posljedice svih oblika delikventnog ponašanja.

Tabela 9: Mjere, preporuke, postupci i obaveze za maloljetnike na području Općine Stari Grad za 2023. godinu

Mjere upozorenja	5
Odgojne mjere	12
Posebne obaveze	15
Zavodske mjere	4
Odgojne preporuke	7
Poslovi za tužilaštvo	20
Prepremni postupci prema maloljetnicima	5
Prekršajni postupci prema maloljetnicima	5
Sankcije	10
Drugi stručni poslovi	165

Izvor: Pripremio autor prema Kantonalni centar za socijalni rad, 2023

Sažetak najznačajnijih indikatora vezanih za mlade u sferi kulture, sporta i aktivizma:

3. SWOT ANALIZA

Da bismo bili u stanju provesti adekvatne aktivnosti kako bi se kvalitet života mladih značajno poboljšao, kreirana je SWOT matrica, odnosno sagledane su snage, slabosti, prilike i prijetnje vezane za kategoriju mladih te su na osnovu toga etablirani strateški cilj, prioriteti i mjere koje vode pogodnijem okruženju za življenje mladih.

SNAGE

Lokacijski položaj
Nivo razvijenosti Općine
Razvijenost turizma
Izdvajanja sredstava iz budžeta za oblasti obazovanja, kulture i sporta
Veliki broj obrazovanih mladih
Povoljno okruženje za razvoj malih i srednjih preduzeća te zapošljavanje mladih
Egzistiranje brojnih institucija na području Općine
Suradnja sa drugim općinama i ino partnerima
Brojni kulturno-historijski objekti, ustanove kulture, NVO i biblioteke
Veliki broj sportskih klubova i udruženja

PRILIKE

Pristup EU fondovima koji u fokus stavljaju mlade
Jača suradnja sa drugim nivoima vlasti
Jača suradnja sa privatnim sektorom, školama i fakultetima
Povećani budžet Općine
Veća upotreba medija za informisanje mladih i plasiranje pozitivnih praksi
Uspostavljanje centra za mlade
Otvaranje karijernog savjetovišta
Edukacije o zdravih stilovima života i prevenciji nasilja
Podizanje ekološke osviještenosti među mladima
Inicijative mladih

SLABOSTI

Negativni demografski pokazatelji (smanjenje broja stanovnika, negativan prirodni priraštaj i migracijski saldo, niska stopa nataliteta, visok koeficijent dobne ovisnosti)
Loša infrastruktura u osnovnim i srednjim školama
Nedostatak praktične nastave u školama
Neadekvatna izdvajanja sredstava za samozapošljavanje mladih
Nezainteresovanost mladih za programe politike aktivnog zapošljavanja
Složene procedure za pokretanje biznisa
Mladi ne prepoznaju značaj neformalnog obrazovanja
Nedovoljan broj sportskih igrališta
Nezainteresovanost mladih za kulturno-sportske aktivnosti i događaje
Nedovoljna informisanost mladih o značaju društvenog aktivizma
Suočavanje mladih sa različitim oblicima nasilja
Nedostatak monitoringa i evaluacije za ranije donešene strategije

PRIJETNJE

Migracije stanovništva
Negativni demografski trendovi
Povećano nasilje među mladima
Zastupljenost poroka među mladima
Neuključenost mladih u donošenje odluka
Nepovjerenje mladih u institucije
Nekvalifikovani nezaposleni mladi

4. MISIJA I VIZIJA

Unapređenje položaja i kvaliteta života mladih sa područja Općine kroz stvaranje uslova za njihovo razvijanje na privatnom i profesionalnom planu.

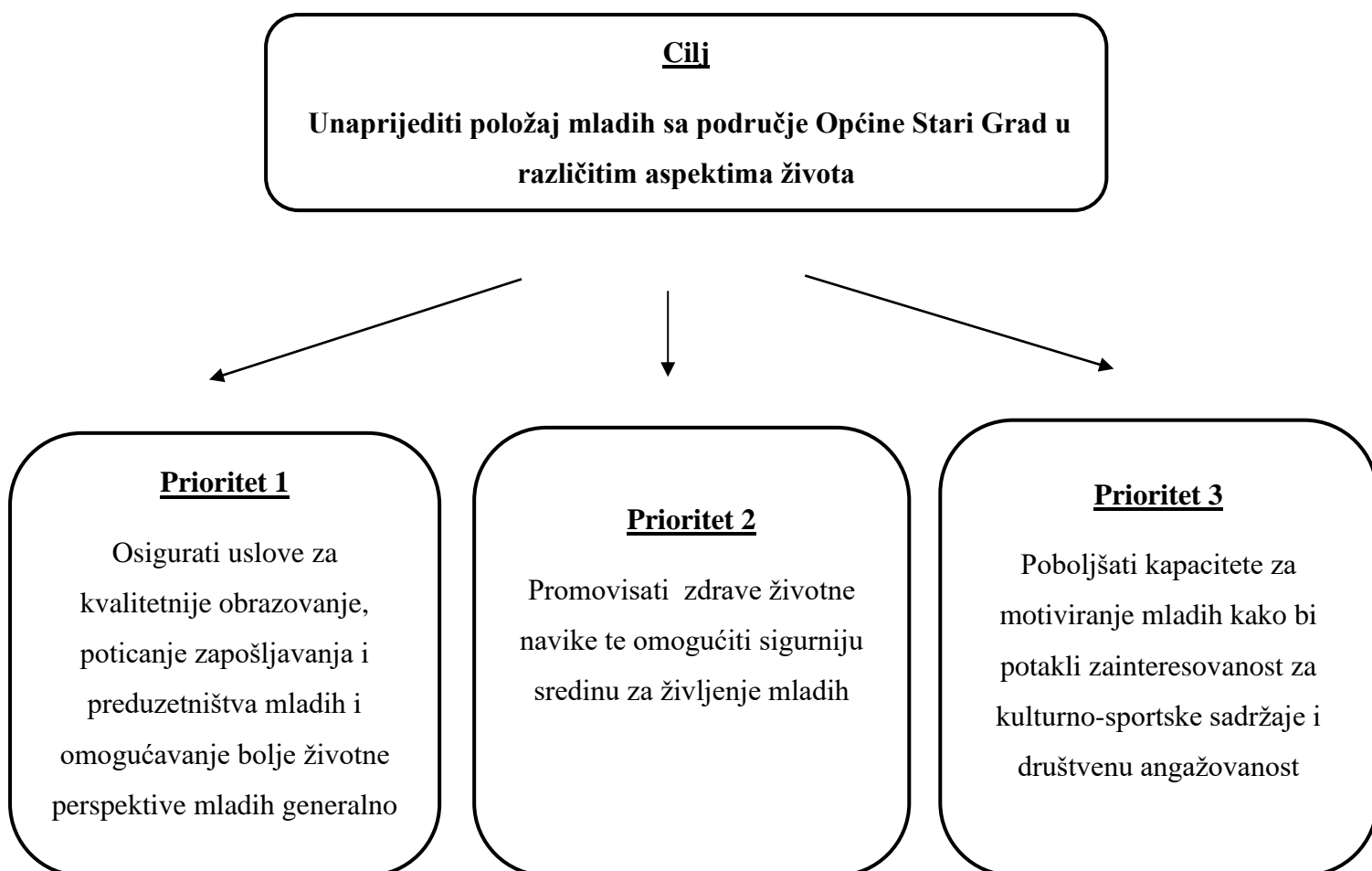

Općina Stari Grad Sarajevo želi unaprijediti položaj mladih pružanjem boljih uslova i kvalitete obrazovanja, izdvajanjem sredstava za zapošljavanja mladih kako bi pomogli u njihovom osamostavljanju, uz istovremenu brigu o sigurnosti i zdravlju mladih te promociju kulturno-sportskih sadržaja kako bi se mladima osigurao što kvalitetniji način života.

5. DEFINISANJE CILJA, PRIORITETA I MJERA

5.1. Primarni cilj i prioriteti

Da bi se poboljšali indikatori predstavljeni u sferama objašnjenim u situacionoj analizi, u nastavku su prikazani primarni cilj i prioriteti na kojima će Općina raditi u narednom periodu kako bi se mladima omogućilo povećanje blagostanja i kako bi prepoznali ovu lokalnu zajednicu kao područje koje pruža podršku mladima za prosperitetno življenje.

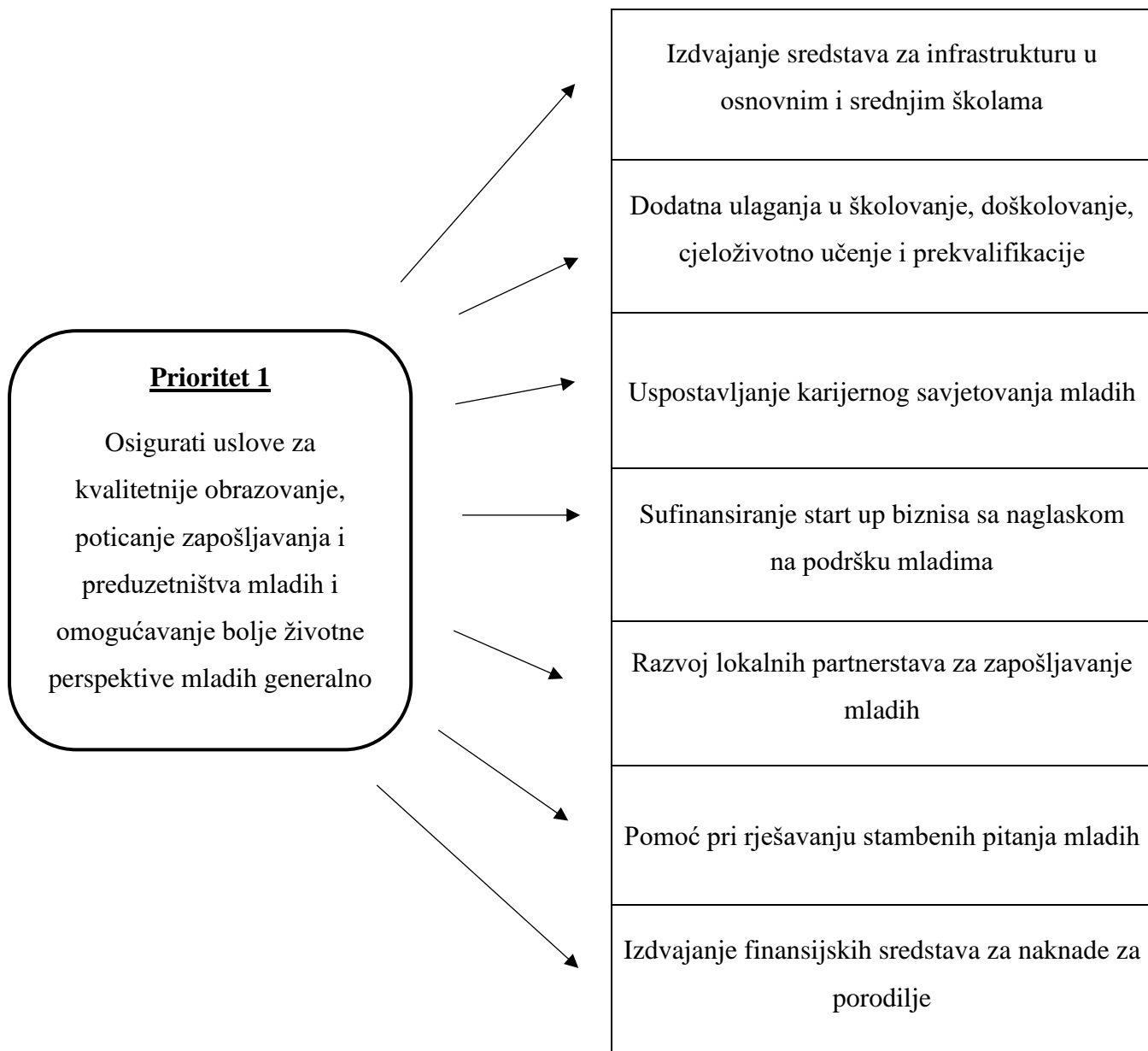
Prioritet 1 povezan je sa navedenim problemima iz sfera demografskih trendova, obrazovanja i nezaposlenosti mladih. Unapređenje obrazovne i politike zapošljavanja pomoći će u kreiranju boljeg životnog okruženja za mlade, a samim tim će doprinijeti i boljim demografskim pokazateljima, od čega se posebno targetiraju veće stope rađanja, osamostaljivanje mladih i zasivanje porodica.

Prioritet 2 tiče se navedenog u dijelu situacione analize o zdravstvenim poteškoćama mladih te u sekciji o ugroženoj sigurnosti. Promovisanjem zdravih životnih navika Općina će kroz različite aktivnosti nastojati djelovati preventivno kako bi se reducirali problemi koji se odnose na izloženost mladih porocima, gojaznost, stres i anksioznost. Također, resursi će biti usmjereni na prevenciju delikventnog ponašanja kako bi se mladima, ali i svim ostalim građanima Općine omogućilo normalno življenje.

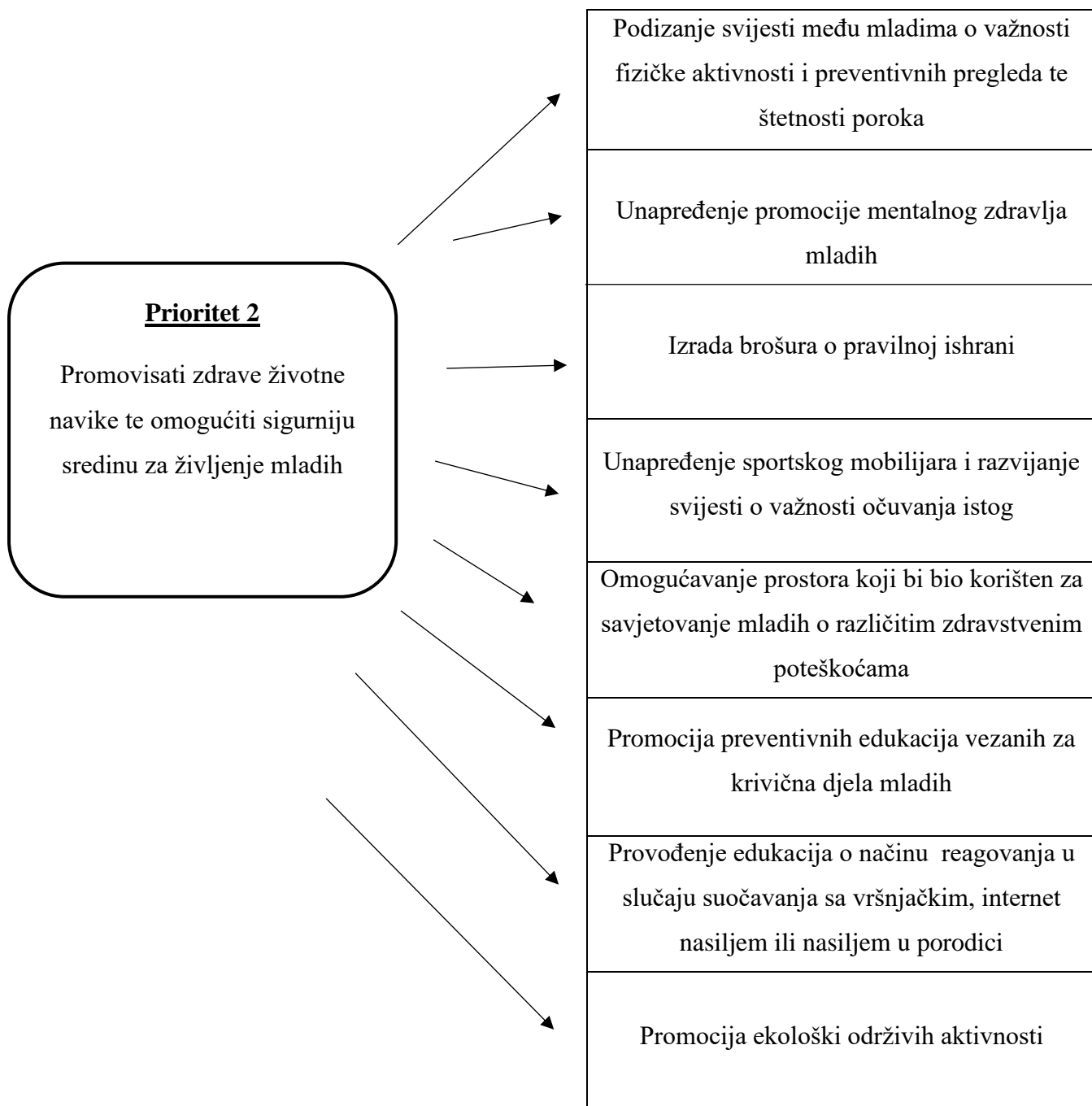
Prioritetom 3 nastoji se povećati participacija omladine na različitim manifestacijama kako bi se i na taj način mladi kulturno uzdizali te dostigli veće nivoe ličnog razvoja čime svakako pozitivno doprinose području na kojem žive.

5.2. Mjere za implementaciju prioriteta

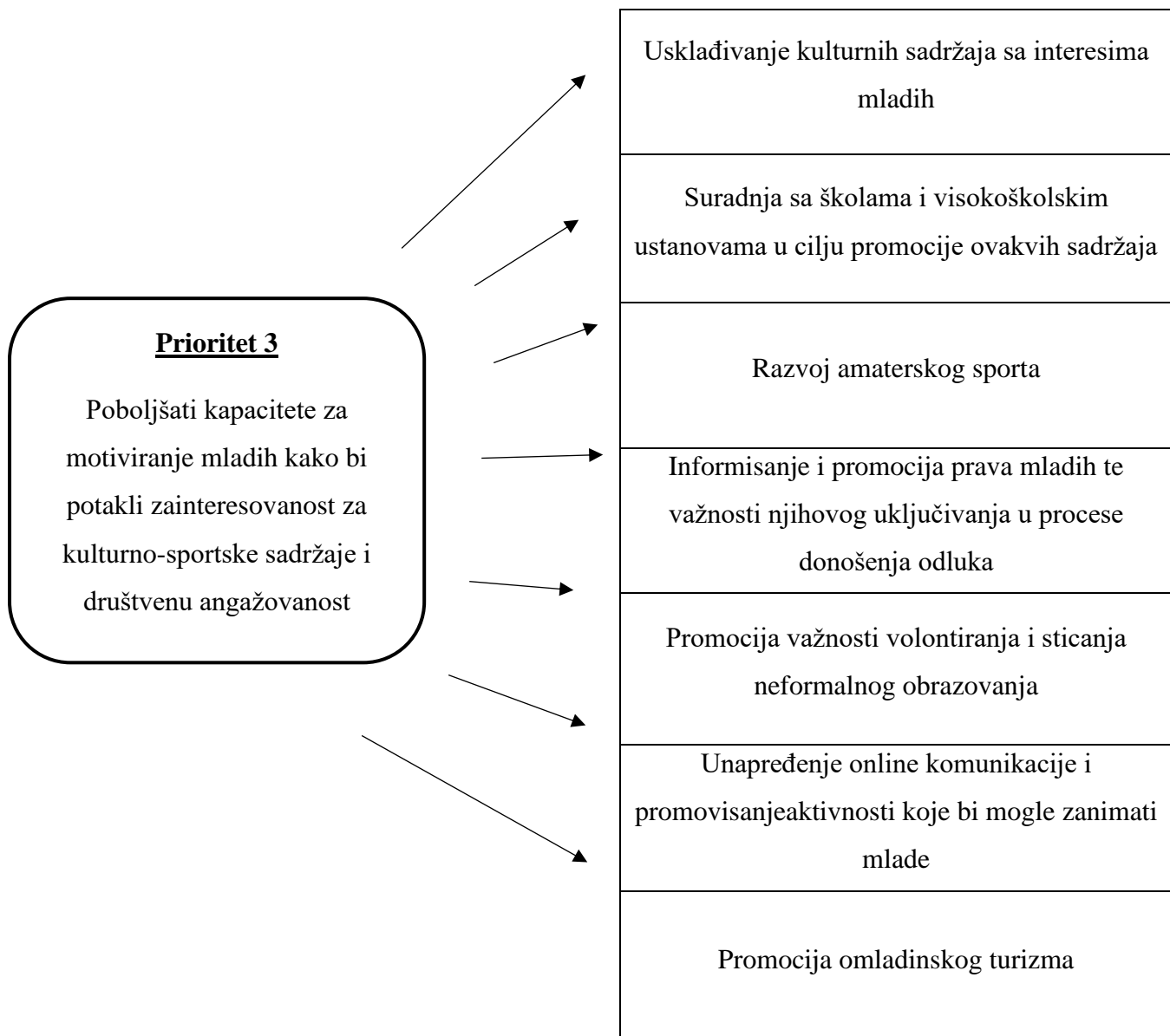
Mjere

Mjere

Mjere

5.3. Aktivnosti za provođenje mjera

5.3.1. Aktivnosti za mjere iz prioriteta 1

<i>Prioritet 1: Osigurati uslove za kvalitetnije obrazovanje, poticanje zapošljavanja i preduzetništva mladih i omogućavanje bolje životne perspektive mladih generalno</i>	
Mjera	Aktivnosti
Izdvajanje sredstava za infrastrukturu u osnovnim i srednjim školama	Finansiranje IT opreme u osnovnim i srednjim školama
	Finansijska pomoć pri rekonstrukciji (sanaciji) škola, shodno utvrđenim prioritetima
Dodatna ulaganja u školovanje, doškovanje, cjeloživotno učenje i prekvalifikacije	Stipendiranje učenika i studenata
	Suradnja sa SZKS i drugim institucijama na programima dokvalifikacije i prekvalifikacije
	Prilagođavanja nastavnih i vannastavnih aktivnosti djeci sa poteškoćama u razvoju
	Uspostavljanje centra za mlade
	Promocija volontiranja u sferi obrazovanja
	Razviti sistem za prepoznavanje i nagrađivanje projektnih rješenja od interesa za lokalnu zajednicu
	Promocija zanatskih poslova po kojima je Općina prepoznatljiva

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Organizacija edukacija, radionica, seminara, treninga i kurseva
	Osiguravanje sredstava za mobilnost mladih
Uspostavljanje karijernog savjetovanja mladih	Finansiranje predavanja na temu razvoja karijera
Sufinansiranje start up biznisa sa naglaskom na podršku mladima	Izdvajanje više sredstava za razvoj poduzetništva mladih
	Organizacija edukacija o preduzetništvu i mogućnostima iskorištavanja potencijala Općine navedenim u snagama SWOT analize (sa fokusom na turizam)
	Uspostavljanje poduzetničkog inkubatora za start-up biznise
	Dugoročna podrška za najperspektivnije start-up biznise
Razvoj lokalnih partnerstava zapošljavanje mladih	Suradnja sa privatnim i javnim sektorom za obezbjeđivanje praksi, prvog radnog iskustva i zapošljavanja mladih
Pomoć pri rješavanju stambenih pitanja mladih	Sufinansiranje rješavanja stambenog pitanja mladih
	Sanacija objekata kolektivnog stanovanja sa ciljem njihovog naseljavanja mladim ljudima
Izdvajanje sredstava za naknade za porodilje	Davanje novčanih naknada 12 mjeseci

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Sufinansiranje troškova medicinski potpomognute oplodnje
--	--

5.3.2. Aktivnosti za mjere iz prioriteta 2

<i><u>Prioritet 2: Promovisati zdrave životne navike te omogućiti sigurniju sredinu za življenje mladih</u></i>	
Mjera	Aktivnosti
Podizanje svijesti među mladima o važnosti fizičke aktivnosti i preventivnih pregleda te štetnosti poroka	Ulaganja u sportsku infrastrukturu
	Finansiranje edukacija u školama
	Priprema i plasiranje online sadržaja o zdravlju među mladima
Unapređenje promocije mentalnog zdravlja mladih	Promovisanje važnosti mentalnog zdravlja kroz online sadržaje i u suradnji sa školama
	Finansiranje edukacija o mentalnog zdravlju za mlade kao i za nastavnike u školama
Izrada brošura o pravilnoj ishrani	Finansiranje kadra za izradu brošura i dijeljenje po školama i javnim mjestima
Unapređenje sportskog mobilijara i razvijanje svijesti o važnosti očuvanja istog	Finansiranje obnove i postavljanja novog sportskog mobilijara
	Podizanje svijesti među učenicima o očuvanju javnih dobara kroz edukacije, u suradnji sa školama
Omogućavanje prostora koji bi bio korišten za savjetovanje mladih o različitim zdravstvenim poteškoćama	Djelovanje u okviru centra za mlade: angažman psihologa i doktora opće prakse

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Promocija preventivnih edukacija vezanih za krivična djela mladih	Finansiranje edukacija za provođenje po školama i dostupnost online sadržaja na datu temu
Provođenje edukacija o načinu reagovanja u slučaju suočavanja sa vršnjačkim, internet nasiljem ili nasiljem u porodici	Finansiranje edukacija po školama i kreiranja online sadržaja
Promocija ekološki održivih aktivnosti	Edukativne radionice o važnosti ekološke osviještenosti
	Involviranje mladih u akcije pošumljavanja i čišćenja

5.3.3. Aktivnosti za mjere iz prioriteta 3

<u>Prioritet 3: Poboljšati kapacitete za motiviranje mladih kako bi potakli zainteresovanost za kulturno-sportske sadržaje i društvenu angažovanost</u>	
Mjera	Aktivnosti
Usklađivanje kulturnih sadržaja sa interesima mladih	Podrška za događaje čiji su kreatori mladi ili čija je ciljna grupa mlađe stanovništvo
	Ispitivanje interesa mladih putem online anketa i organizovanje manifestacija shodno povratnim informacijama
Suradnja sa školama i visokoškolskim ustanovama u cilju promocije ovakvih sadržaja	Podrška za organizovane posjete pozorištima, muzejima i drugim ustanovama kulture sa područja Općine
	Podrška za idejna rješenja mladih vezana za promociju ovakvih ustanova
Razvoj amaterskog sporta	Promocija i sponzorisanje događaja

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Obezbjeđivanje prostora za amaterski sport
Informisanje i promocija prava mladih te važnosti njihovog uključivanja u procese donošenja odluka	Finansiranje online kampanja o pravima mladih i adaptiranje web stranice Općine te ostalih sredstava oglašavanja
	Olakšavanje kanala komunikacije mladih prema Općini i drugim institucijama
	Jednom mjesečno organizovati Dan otvorenih vrata sa predstavnikom Općine kako bi se razgovaralo o temama bitnim za mlade
	Promocija i podrška Vijeću mladih Općine Stari Grad
Promocija važnosti volontiranja i sticanja neformalnog obrazovanja	Finansiranje predavanja na temu značaja volontiranja i neformalnog obrazovanja u razvoju profesionalnih kompetencija
	Pružanje prilika za volontiranje na projektima i poslovima Općine i partnerskih institucija
	Promocija udruženja i njihovog djelovanja
	Suradnja sa osnovnim i srednjim školama na organizaciji događaja koji uključuju volontiranje mladih
Unapređenje online komunikacije i promovisanje aktivnosti koje bi mogle zanimati mlade	Osigurati veću interakciju i prilagoditi web stranicu te zvanične stranice Općine na društvenim mrežama vodeći računa o mladima i njihovim interesima
	Objavljivati pozitivne priče koje se tiču mladih i tako poticati dobre prakse

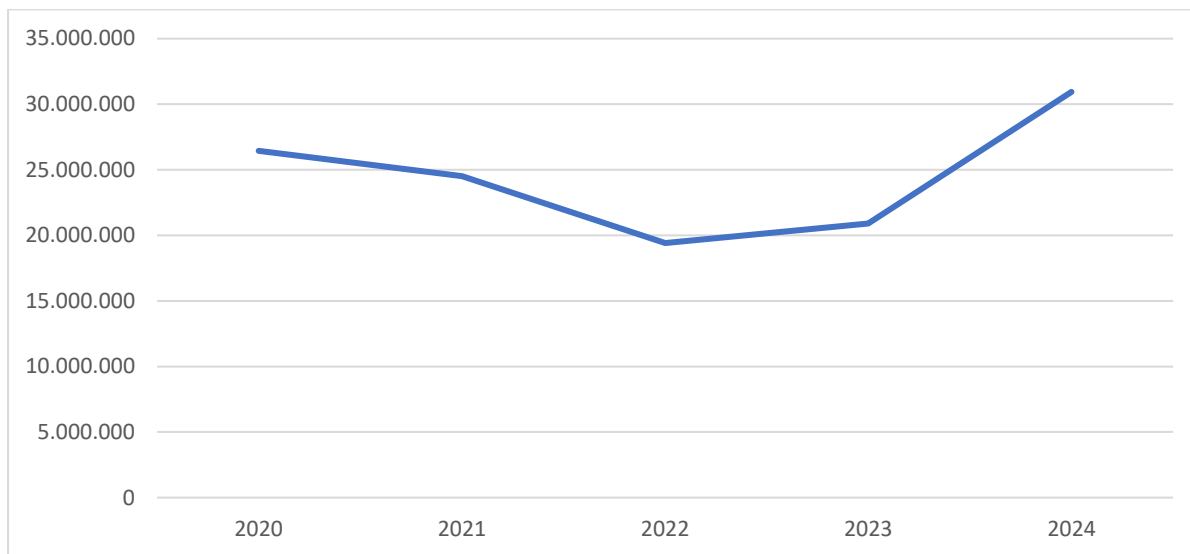
Promocija omladinskog turizma	Promocija sadržaja vezanih za omladinski turizam putem društvenih mreža
	Otvaranje turističkog informativnog centra
	Ojačati suradnju sa drugim institucijama i pružiti finansijsku podršku za aktivnosti koje se tiču razvoja omladinskog turizma

6. IMPLEMENTACIJA MJERA I FINANSIJSKI OKVIR

6.1. Budžet Općine

Realizacija mjera i aktivnosti predstavljenih u prioritetima Općine vezanih za mlade determinisana je budžetom Općine te suradnjom sa drugim državnim institucijama. Ohrabrujući podatak za mlade generalno, a posebice gledano kroz prizmu mjera iz prioriteta, veže se za budžet Općine što je svakako predstavljeno u dijelu prilika SWOT matrice. Naime, posmatrano u posljednjih pet godina, budžet Općine je bilježio pad u periodu od 2020. do 2022. godine, međutim, oporavljanjem ekonomije, budžet se povećava od 2023. godine. Od posebnog je značaja apostrofirati rast budžeta u 2024. godini koji se, komparirajući sa prethodnom, 2023. godinom, povećava za 32,44%. Ovakav rast u posljednje dvije godine, uz signifikantno povećanje u 2024. godini pruža podlogu za, između ostalog, rast rashoda budžetski stavki od interesa za mlade.

Grafikon 15: Budžet Općine Stari Grad u periodu 2020-2024. godina

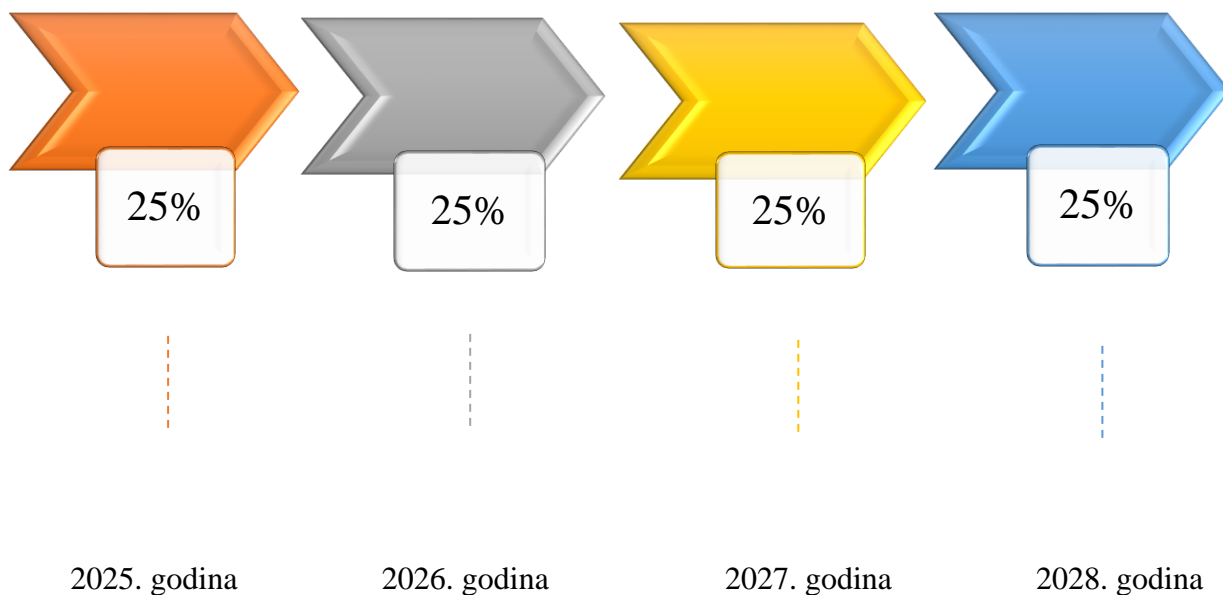

Izvor: Pripremio autor prema Općina Stari Grad, 2020-2024

6.2. Implementacija mjera iz prioriteta 1

Adekvatno provođenje mjera iz prioriteta 1 odnosi se na održivost istih uz mogućnost kontinuiranog unapređenja. Da bi se postigla održivost, primarno je osigurati sredstva za predviđene mjere kroz budžet i suradnju sa drugih nivoima vlasti. Obzirom da su za Općinu izazovi iz domena obrazovanja i zapošljavanja prepoznati kao najprioritetniji, za provođenje ovih mjera treba reagovati pravovremeno pa je, vodeći računa o budžetskom okviru, planirano implementirati 25% mjera u svakoj godini u četverogodišnjem periodu kao vremenskom okviru na kojeg se Strategija odnosi. Realizacija mjera na ovaj način omogućit će gradualni progres u oblastima obrazovanja, zaposlenosti i preduzetništva uz neophodnu stabilnost budžeta i postepeno povećanja javnih rashoda. Također, gradualni pristup pružit će mogućnost budžetske adaptacije i izbjegavanje problema outliera u kontekstu trenda pada finansijskih sredstava za određene aktivnosti iz navedenih mjera kroz duži vremenski period.

Shema 3: **Finansijska sredstva za mjere iz prioriteta 1 alocirana po godinama 2025-2028**

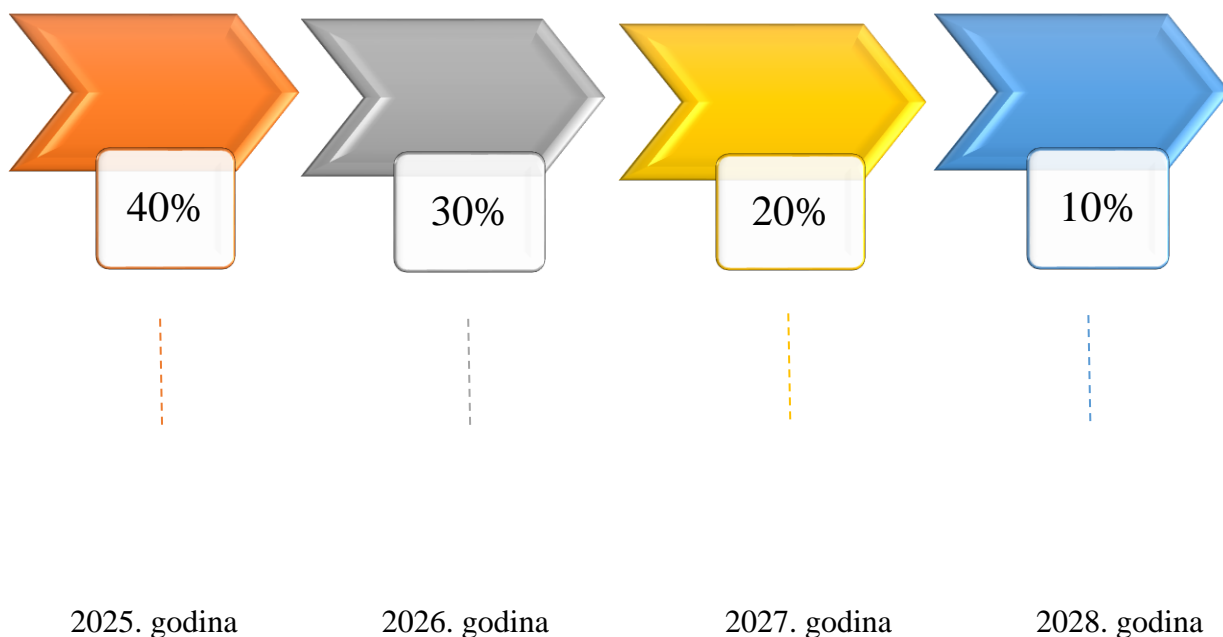
Izvor: Pripremio autor

Finansijski plan za sve mjere iz prioriteta 1-3 predstavljen je u sklopu podnaslova 4.5. (Prikaz alokacije finansijskih sredstava po planiranim mjerama).

6.3. Implementacija mjera iz prioriteta 2

Promocija zdravih životnih stilova treba, na osnovu pregleda istraživanja u KS, većinskim dijelom biti usmjerena na preventivna djelovanja kroz različite vidove edukacija mladih što zahtijeva manja izdvajanja iz budžeta u odnosu na mjere iz prioriteta 1. Shodno tome, ispunjavanje mjera iz prioriteta 2 može biti degresivno što znači da za većinu aktivnosti iz mjera Općina može početi sa realizacijom u prve dvije godine strateškog vremenskog razdoblja. Budući da budžet Općine bilježi rast, realno je za očekivati da konkretizacija mjera koje se odnose na infrastrukturne aktivnosti može biti implementirana u 2027. i 2028. godini.

Shema 4: **Finansijska sredstva za mjere iz prioriteta 2 alocirana po godinama 2025-2028**

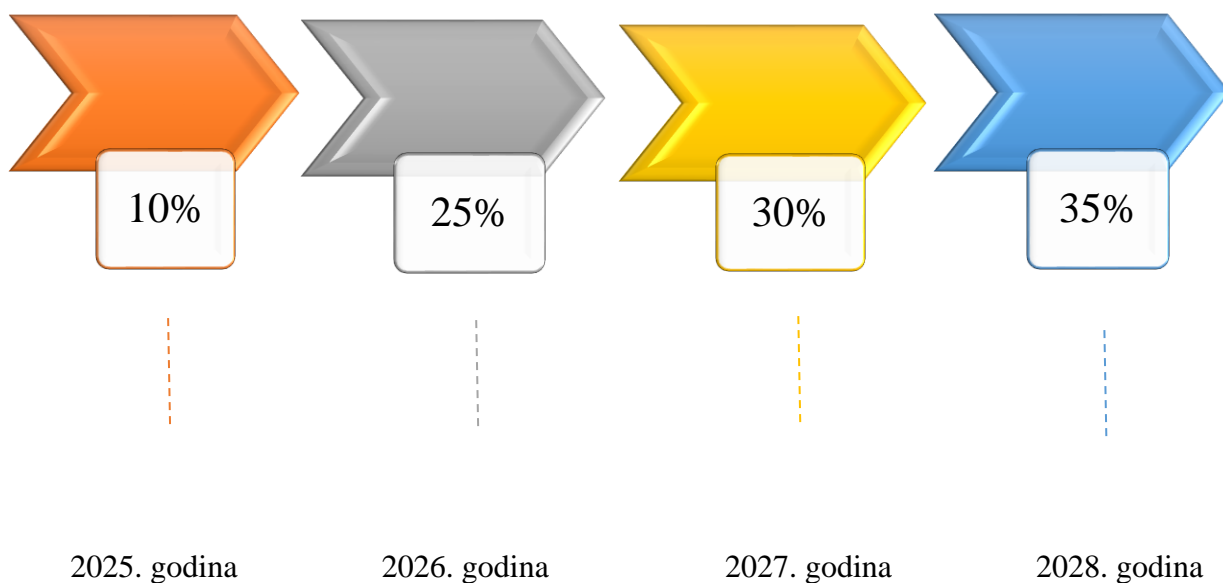
Izvor: Pripremio autor

6.4. Implementacija mjera iz prioriteta 3

Obzirom na brojne aktivnosti kojima će se u narednom periodu Općina posvetiti za poboljšanje kapaciteta za motiviranje mladih kako bi potakli zainteresovanost za kulturno-sportske sadržaje i društvenu angažovanost, planirano da je utrošak sredstava za ovaj prioritet bude progresivan za šta olakšavajuću okolnost predstavlja i rastući budžet Općine. Prepoznavši važnost aktivnosti iz prioriteta 3, Općina će težiti da u četverogodišnjem razdoblju Strategije svake godine obezbijedi finansijska sredstava kako bi sve mjere bile ispunjene i kako bi se i ovom komponentom unaprijedio kvalitet života mladih.

Shema 5: Finansijska sredstva za mjere iz prioriteta 3 alocirana po godinama 2025-2028

Izvor: Pripremio autor

6.5. Prikaz alokacije finansijskih sredstava po planiranim mjerama

U narednoj tabeli dat je detaljniji pregled finansijskih sredstava koja se, u cjelokupnom periodu na koji se Strategija odnosi, planiraju izdvojiti po mjerama iz prioriteta 1-3, navodeći iste taksativno:

Mjera	Planirani utrošak sredstava
<i>Mjere iz prioriteta 1:</i>	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Izdvajanje sredstava za infrastrukturu u osnovnim i srednjim školama	
Dodatna ulaganja u školovanje, doškolovanje, cjeloživotno učenje i prekvalifikacije	
Osiguravanje sredstava za mobilnost mladih	
Uspostavljanje karijernog savjetovanja mladih	
Sufinansiranje start up biznisa sa naglaskom na podršku mladima	
Razvoj lokalnih partnerstava zapošljavanje mladih	
Pomoć pri rješavanju stambenih pitanja mladih	
Izdvajanje sredstava za naknade za porodilje	
<i>Mjere iz prioriteta 2:</i>	
Podizanje svijesti među mladima o važnosti fizičke aktivnosti i preventivnih pregleda te štetnosti poroka	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Unapređenje promocije mentalnog zdravlja mladih	
Izrada brošura o pravilnoj ishrani	
Unapređenje sportskog mobilijara i razvijanje svijesti o važnosti očuvanja istog	
Omogućavanje prostora koji bi bio korišten za savjetovanje mladih o različitim zdravstvenim poteškoćama	
Promocija preventivnih edukacija vezanih za krivična djela mladih	
Provođenje edukacija o načinu reagovanja u slučaju suočavanja sa vršnjačkim, internet nasiljem ili nasiljem u porodici	
Promocija ekološki održivih aktivnosti	
<i>Mjere iz prioriteta 3:</i>	
Usklađivanje kulturnih sadržaja sa interesima mladih	
Suradnja sa školama i visokoškolskim ustanovama u cilju promocije ovakvih sadržaja	
Razvoj amaterskog sporta	

Informisanje i promocija prava mladih te važnosti njihovog uključivanja u procese donošenja odluka	
Promocija važnosti volontiranja i sticanja neformalnog obrazovanja	
Unapređenje online komunikacije i promovisanje aktivnosti koje bi mogle zanimati mlade	
Promocija omladinskog turizma	

7. MONITORING I EVALUACIJA STRATEGIJE

Signifikantan dio Strategije čine monitoring i evaluacija iste. Nakon što su prepoznati prioriteti, definisane mjere i aktivnosti te izdvojena finansijska sredstva za njihovu implementaciju, neophodan korak je praćenje navedenih parametara kako bi se osigurala efikasnost same Strategije. To podrazumijeva nadziranje mjera i aktivnosti u toku realizacije kako bi se moglo djelovati pravovremeno u slučaju eventualnih barijera. Pored monitoring faze, nužno je izvršiti i evaluaciju mjera nakon njihove provedbe kako bi se sagledao procenat implementiranih aktivnosti i procijenio stvarni doprinos na život mladih u Općini. Dodatno, evaluacija pruža bazu za kreiranje budućih strategija putem usvajanja pozitivnih segmenata iste i uz adaptaciju indikatora kod kojih se uoči potreba za unapređenjem. U nastavku je dat prikaz svih aktivnosti predstavljenih u poglavlju 3 uz navođenje indikatora putem kojih će se procijeniti uspješnost realizacije svake od aktivnosti.

7.1. Indikatori za praćenje uspješnosti provođenja aktivnosti iz mjera

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Izdvajanje sredstava za infrastrukturu u osnovnim i srednjim školama	Finansiranje IT opreme u osnovnim i srednjim školama	Početna vrijednost vs. planirana vrijednost	
		2024. godina	2028. godina
	Finansijska pomoć pri rekonstrukciji (sanaciji) škola, shodno utvrđenim prioritetima	Početna vrijednost vs. planirana vrijednost	
		2024. godina	2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
	Stipendiranje učenika i studenata	Početna vs. planirana vrijednost	
		2024. godina	2028. godina
		Broj korisnika stipendija	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Suradnja sa SZKS i drugim institucijama na programima dokvalifikacije i prekvalifikacije	Finansijska sredstva za programe dokvalifikacije i prekvalifikacije:	
		2024. godina	2028. godina
		Broj mladih koji učestvuju na programima dokvalifikacije i prekvalifikacije:	
		2024. godina	2028. godina
Dodatna ulaganja u	Prilagođavanja nastavnih i vannastavnih aktivnosti djeci sa poteškoćama u razvoju	Broj djece sa poteškoćama u razvoju u redovnom obrazovnom sistemu	
		2024. godina	2028. godina
		Finansijska podrška Zavodu „Mjedenica“	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

školovanje, doškovanje, cjeloživotno učenje i prekvalifikacije	Uspostavljanje centra za mlade	Postojanje centra za mlade	
		2024. godina	2028. godina
	Promocija volontiranja u sferi obrazovanja	Dostupnost online sadržaja o prednostima volontiranja	
		2024. godina	2028. godina
	Razviti sistem za prepoznavanje i nagrađivanje projektnih rješenja od interesa za lokalnu zajednicu	Javni pozivi za predstavljanje projekata od interesa za Općinu i finansijska podrška za iste	
		2024. godina	2028. godina
	Promocija zanatskih poslova po kojima je Općina prepoznatljiva	Početna vrijednost vs. planirana vrijednost stipendija za učenike koji pohađaju deficitarna zanimanja	
		2024. godina	2028. godina
		Broj učenika koji pohađaju deficitarna zanimanja	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

		Finansijska podrška za sufinansiranje praktične nastave	
		2024. godina	2028. godina
		Broj učenika deficitarnih zanimanja kojima je uz podršku Općine omogućeno obavljanje praktične nastave	
		2024. godina	2028. godina
		Broj organizovanih edukacija, radionica, seminara, treninga ili kurseva za mlade	
		2024. godina	2028. godina
	Organizacija edukacija, radionica, seminara, treninga i kurseva		
		Broj mladih osoba koji je učestvovao na edukacijama, radionicama, seminarima, treninzima ili kursevima	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Osiguravanje sredstava za mobilnost mladih	Broj mladih osoba koji je učestvovao u programima mobilnosti	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Uspostavljanje karijernog savjetovanja mladih	Finansiranje predavanja na temu razvoja karijera	Broj predavanja vezan za razvoj karijera mladih
		2024. godina 2028. godina
		Broj mladih koji je učestvovao na predavanjima
		2024. godina 2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Sufinansiranje start up biznisa sa naglaskom na podršku mladima	Izdvajanje više sredstava za razvoj poduzetništva mladih	Početna vs. planirana vrijednost
		2024. godina 2028. godina
		Broj nezaposlenih mladih osoba
		2024. godina 2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Organizacija edukacija o preduzetništvu i mogućnostima iskorištavanja potencijala Općine navedenim u snagama SWOT analize (sa fokusom na turizam)	Broj edukacija	
		2024. godina	2028. godina
		Broj mladih koji su učestvovali na edukacijama	
	2024. godina	2028. godina	
Uspostavljanje poduzetničkog inkubatora za start-up biznise	Postojanje poduzetničkog inkubatora		
	2024. godina	2028. godina	
Dugoročna podrška za najperspektivnije start-up biznise	Broj start-up biznisa iz prethodnih godina koji imaju finansijsku podršku Općine		
	2024. godina	2028. godina	

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Razvoj lokalnih partnerstava zapošljavanje mladih	Suradnja sa privatnim i javnim sektorom za obezbjeđivanje praksi, prvog radnog iskustva i zapošljavanja mladih	Broj mladih kojima je pružena mogućnost obavljanja praksi zahvaljujući suradnji Općine sa privatnim i javnim sektorom
		2024. godina 2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

		Broj mladih kojima je pružena mogućnost obavljanja pripravničkog staža zahvaljujući suradnji Općine sa privatnim i javnim sektorom	
		2024. godina	2028. godina
		Broj mladih kojima je pružena mogućnost zapošljavanja zahvaljujući suradnji Općine sa privatnim i javnim sektorom	
		2024. godina	2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Pomoć pri rješavanju stambenih pitanja mladih	Sufinansiranje rješavanja stambenog pitanja mladih	Početna vs. planirana vrijednost	
		2024. godina	2028. godina
	Sanacija objekata kolektivnog stanovanja sa ciljem njihovog naseljavanja mladim ljudima	Broj mladih koji su se uselili u objekte kolektivnog stanovanja uz podršku Općine	
2024. godina		2028. godina	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Izdvajanje sredstava za naknade za porodilje	Davanje novčanih naknada 12 mjeseci	Početna vs. planirana vrijednost 2024. godina 2028. godina
	Sufinansiranje troškova medicinski potpomognute oplodnje	Početna vs. planirana vrijednost 2024. godina 2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Podizanje svijesti među mladima o važnosti fizičke aktivnosti i preventivnih pregleda te štetnosti poroka	Ulaganja u sportsku infrastrukturu	Broj sportskih igrališta 2024. godina 2028. godina
		Broj dječijih igrališta 2024. godina 2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

		Fudbalski stadion		
		2024. godina	2028. godina	
	Finansiranje edukacija u školama	Broj edukacija održanih uz podršku Općine		
2024. godina		2028. godina		
Broj mladih koji su učestvovali na edukacijama				
		2024. godina	2028. godina	
Priprema i plasiranje online sadržaja o zdravlju među mladima	Dostupnost online sadržaja o zdravlju mladih			
	2024. godina	2028. godina		

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Unapređenje promocije mentalnog zdravlja mladih	Promovisanje važnosti mentalnog zdravlja kroz online sadržaje i u suradnji sa školama	Broj škola koje promovišu mentalno zdravlje mladih kroz različite sadržaje 2024. godina 2028. godina
		Dostupnost online sadržaja o mentalnom zdravlju 2024. godina 2028. godina
	Finansiranje edukacija o mentalnog zdravlju za mlade kao i za nastavnike u školama	Broj održanih edukacija o mentalnom zdravlju mladih 2024. godina 2028. godina
		Broj nastavnika koji je učestvovao u edukacijama 2024. godina 2028. godina
		Broj mladih koji je učestvovao u edukacijama 2024. godina 2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Izrada brošura o pravilnoj ishrani	Finansiranje kadra za izradu brošura i dijeljenje po školama i javnim mjestima	Početna vrijednost vs. planirana vrijednost 2024. godina 2028. godina	
		Broj odštampanih i podijeljenjih brošura 2024. godina 2028. godina	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Unapređenje sportskog mobilijara i razvijanje svijesti o važnosti očuvanja istog	Finansiranje obnove i postavljanja novog sportskog mobilijara	Početna vs. planirana vrijednost	
		2024. godina	2028. godina
	Podizanje svijesti među učenicima o očuvanju javnih dobara kroz edukacije, u suradnji sa školama	Broj održanih edukacija	
		2024. godina	2028. godina
		Broj učenika koji su učestvovali u edukacijama	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Omogućavanje prostora koji bi bio korišten za savjetovanje mladih o različitim zdravstvenim poteškoćama	Djelovanje u okviru centra za mlade: angažman psihologa i doktora opće prakse	Angažman psihologa i doktora opće prakse 2024. godina	2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Promocija preventivnih edukacija vezanih za krivična djela mladih	Finansiranje edukacija za provođenje po školama i dostupnost online sadržaja na datu temu	Dostupnost online sadržaja	
		2024. godina	2028. godina
		Broj održanih edukacija	
		2024. godina	2028. godina
		Broj mladih koji su učestvovali u edukacijama	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
<p align="center">Provođenje edukacija o načinu reagovanja u slučaju suočavanja sa vršnjačkim, internet nasiljem ili nasiljem u porodici</p>	<p align="center">Finansiranje edukacija po školama i kreiranje online sadržaja</p>	<p align="center">Broj održanih edukacija</p> <p align="center">2024. godina 2028. godina</p>	
		<p align="center">Broj mladih koji su učestvovali u edukacijama</p> <p align="center">2024. godina 2028. godina</p>	
		<p align="center">Dostupnost online sadržaja</p> <p align="center">2024. godina 2028. godina</p>	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Promocija ekološki održivih aktivnosti	Edukativne radionice o važnosti ekološke osviještenosti	Broj održanih edukacija	
		2024. godina	2028. godina
	Broj mladih koji su učestvovali u edukacijama	2024. godina	2028. godina
	Involviranje mladih u akcije pošumljavanja i čišćenja	Broj mladih koji su učestvovali u akcijama pošumljavanja i čišćenja	
2024. godina		2028. godina	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Usklađivanje kulturnih sadržaja sa interesima mladih	Podrška za događaje čiji su kreatori mladi ili čija je ciljna grupa mlađe stanovništvo	Početna vs. planirana vrijednost 2024. godina 2028. godina
	Ispitivanje interesa mladih putem online anketa i organizovanje manifestacija shodno povratnim informacijama	Provođenje online anketiranja 2024. godina 2028. godina
		Broj organizovanih manifestacija shodno dobijenim rezultatima ankete 2024. godina 2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti
Suradnja sa školama i visokoškolskim ustanovama u cilju promocije ovakvih sadržaja	Podrška za organizovane posjete pozorištima, muzejima i drugim ustanovama kulture sa područja Općine	Broj mladih koji su posjetili neku od ustanova kulture zahvaljujući podršci Općine 2024. godine 2028. godine

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Podrška za idejna rješenja mladih vezana za promociju ovakvih ustanova	Početna vrijednost vs. planirana vrijednost	
		2024. godina	2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Razvoj amaterskog sporta	Promocija i sponzorisanje događaja	Početna vrijednost vs. planirana vrijednost	
		2024. godina	2028. godina
	Obezbjeđivanje prostora za amaterski sport	Broj događaja organizovanih uz općinsku podršku	
		2024. godina	2028. godina
		Dostupnost prostora za amaterski sport	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Informisanje i promocija prava mladih te važnosti njihovog uključivanja u procese donošenja odluka	Finansiranje online kampanja o pravima mladih i adaptiranje web stranice Općine te ostalih sredstava oglašavanja	Dostupnost online kampanja 2024. godina 2028. godina	
	Olakšavanje kanala komunikacije mladih prema Općini i drugim institucijama	Promocija mogućnosti komunikacije sa Općinom preko Službe za obrazovanje, kulturu, sport i mlade 2024. godina 2028. godina	
	Jednom mjesečno organizovati Dan otvorenih vrata sa predstavnikom Općine kako bi se razgovaralo o temama bitnim za mlade	Organizovanje Dana otvorenih vrata 2024. godina 2028. godina	
	Promocija i podrška Vijeću mladih Općine Stari Grad	Promocija aktivnosti Vijeća mladih Općine Stari Grad na web stranici i društvenim mrežama 2024. godina 2028. godina	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Promocija važnosti volontiranja i sticanja neformalnog obrazovanja	Finansiranje predavanja na temu značaja volontiranja i neformalnog obrazovanja u razvoju profesionalnih kompetencija	Broj održanih predavanja uz podršku Općine	
		2024. godina	2028. godina
		Broj mladih koji su učestvovali na predavanjima održanim uz općinsku podršku	
		2024. godina	2028. godina
	Pružanje prilika za volontiranje na projektima i poslovima Općine i partnerskih institucija	Broj mladih koji su volontirali na projektima i poslovima Općine i partnerskih institucija	
		2024. godina	2028. godina
Promocija udruženja i njihovog djelovanja	Promocija rada udruženja na web stranici Općine Stari Grad i društvenim mrežama		
	2024. godina	2028. godina	

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

	Suradnja sa osnovnim i srednjim školama na organizaciji događaja koji uključuju volontiranje mladih	Broj događaja u okviru kojih su mladi imali priliku da volontiraju, a organizovani su uz pomoć Općine	
		2024. godina	2028. godina
		Broj mladih volontera u organizaciji događaja	
		2024. godina	2028. godina

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Unapređenje online komunikacije i promovisanje aktivnosti koje bi mogle zanimati mlade	Osigurati veću interakciju i prilagoditi web stranicu te zvanične stranice Općine na društvenim mrežama vodeći računa o mladima i njihovim interesima	Adaptacija web stranice i stranica Općine na društvenim mrežama prateći interese mladih	
		2024. godina	2028. godina
	Objavljivati pozitivne priče koje se tiču mladih i tako poticati dobre prakse	Online promocija aktivnosti vezanih za mlade	
		2024. godina	2028. godina

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

Mjera	Aktivnosti	Indikatori za procjenu uspješnosti	
Promocija omladinskog turizma	Promocija sadržaja vezanih za omladinski turizam putem društvenih mreža	Online promocija aktivnosti vezanih za omladinski turizam 2024. godina	2028. godina
	Otvaranje turističkog informativnog centra	Postojanje turističkog informativnog centra 2024. godina	2028. godina
	Ojačati suradnju sa drugim institucijama i pružiti finansijsku podršku za aktivnosti koje se tiču razvoja omladinskog turizma	Postojanje suradnje u oblasti omladinskog turizma sa drugim nivoima vlasti 2024. godina	2028. godina
		Početna vs. planirana vrijednost 2024. godina	2028. godina

LITERATURA

1. Federalni zavod za programiranje razvoja (2018). *Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2018*. Sarajevo: Federalni zavod za programiranje razvoja
2. Federalni zavod za programiranje razvoja (2020). *Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2020*. Sarajevo: Federalni zavod za programiranje razvoja
3. Federalni zavod za programiranje razvoja (2021). *Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2021*. Sarajevo: Federalni zavod za programiranje razvoja
4. Federalni zavod za programiranje razvoja (2022). *Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2022*. Sarajevo: Federalni zavod za programiranje razvoja
5. Federalni zavod za programiranje razvoja (2023). *Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023*. Sarajevo: Federalni zavod za programiranje razvoja
6. Federalni zavod za statistiku (2016). *Kanton Sarajevo u brojkama*. Sarajevo: Federalni zavod za statistiku
7. Federalni zavod za statistiku (2019). *Kanton Sarajevo u brojkama*. Sarajevo: Federalni zavod za statistiku
8. Federalni zavod za statistiku (2020). *Kanton Sarajevo u brojkama*. Sarajevo: Federalni zavod za statistiku
9. Federalni zavod za statistiku (2021). *Kanton Sarajevo u brojkama*. Sarajevo: Federalni zavod za statistiku
10. Federalni zavod za statistiku (2022). *Kanton Sarajevo u brojkama*. Sarajevo: Federalni zavod za statistiku
11. Federalni zavod za statistiku (2023). *Kanton Sarajevo u brojkama*. Sarajevo: Federalni zavod za statistiku
12. Kanton Sarajevo (2019). *Strategija prema mladima Kantona Sarajevo 2019-2023*. Sarajevo: Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo
13. Kanton Sarajevo (2024). *Strategija prema mladima Kantona Sarajevo 2024-2028*. Sarajevo: Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo, Univerzitet u Sarajevu – Fakultet političkih nauka
14. Kantonalni centar za socijalni rad (2023). *Program rada JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ za 2023. godinu*. Sarajevo: Kantonalni centar za socijalni rad

Strategija prema mladima Općine Stari Grad Sarajevo 2024-2028.

15. Općina Stari Grad Sarajevo (2020). *Budžet Općine Stari Grad Sarajevo za 2020. godinu*. Sarajevo: Općina Stari Grad Sarajevo
16. Općina Stari Grad Sarajevo (2021). *Budžet Općine Stari Grad Sarajevo za 2021. godinu*. Sarajevo: Općina Stari Grad Sarajevo
17. Općina Stari Grad Sarajevo (2022). *Budžet Općine Stari Grad Sarajevo za 2022. godinu*. Sarajevo: Općina Stari Grad Sarajevo
18. Općina Stari Grad Sarajevo (2023). *Baza podataka o mladima*. (Internet). Dostupno na: <https://starigrad.ba/v2022/txt.php?id=895> (Pristupljeno: 05. mart 2024.)
19. Općina Stari Grad Sarajevo (2023). *Budžet Općine Stari Grad Sarajevo za 2023. godinu*. Sarajevo: Općina Stari Grad Sarajevo
20. Općina Stari Grad Sarajevo (2023). *Strategija razvoja Općine Stari Grad Sarajevo za period 2024-2027. godina*. Sarajevo: Općina Stari Grad Sarajevo
21. Općina Stari Grad Sarajevo (2024). *Budžet Općine Stari Grad Sarajevo za 2024. godinu*. Sarajevo: Općina Stari Grad Sarajevo
22. Općina Stari Grad Sarajevo (2024). *Općina dodijelila rekordne stipendije*. (Internet). Dostupno na: <https://starigrad.ba/v2022/vijest.php?id=12621> (Pristupljeno: 15. mart 2024.)
23. Službene novine FBiH (2006). *Zakon o pripdanosti javnih prihoda Federacije Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Službene novine FBiH, br. 22/06
24. Službene novine FBiH (2010). *Zakon o mladima Federacije BiH*. Sarajevo: Službene novine FBiH, br. 36/10
25. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (2023). *Zdravstveno stanje stanovništva, odrednice zdravlja i zdravstvena zaštita u Kantonu Sarajevo u 2022. godini*. Sarajevo: Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo
26. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo (2017). *Obrazovanje predškolsko, osnovno, srednje i visoko početak školske 2016/2017 godine*. Sarajevo: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo
27. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo (2018). *Obrazovanje predškolsko, osnovno, srednje i visoko početak školske 2017/2018 godine*. Sarajevo: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo
28. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo (2019). *Obrazovanje predškolsko, osnovno, srednje i visoko početak školske 2018/2019 godine*. Sarajevo: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

29. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo (2021). *Obrazovanje predškolsko, osnovno, srednje i visoko početak školske 2020/2021 godine*. Sarajevo: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo
30. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo (2022). *Obrazovanje predškolsko, osnovno, srednje i visoko početak školske 2021/2022 godine*. Sarajevo: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo
31. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo (2023). *Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2022. godina*. Sarajevo: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo
32. Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo (2023). *Izveštaj o razvoju Kantona Sarajevo za 2022. godinu*. Sarajevo: Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo